

Pécsi Református Kollégium Gimnáziuma

OM azonosító: 027413

7630 Pécs, Engel János József u. 15.

Tel./Fax: 06 72 210-800 E-mail: kozepiskola@refipecs.hu

REFORMÁTUS HIT- ÉS ERKÖLCSTAN

REFORMÁTUS HIT- ÉS ERKÖLCSTAN HELYI TANTERVE

(9/9Ny-12. ÉVFOLYAM)

A bevezetés tanéve:	2024/2025
A bevezetés évfolyama:	9.NY évfolyam és 9. évfolyam
Alkalmazott osztálytípusok:	általános tagozat és emelt szintű idegen nyelvi képzés
A dokumentumot kidolgozta:	Sümegei Péterné

2024

Tartalom

Alapmodulok helye a 9-12. osztályban az általános tagozaton és a szakgimnáziumban	5
Alapmodulok helye a 9-12. osztályban az emelt szintű idegennyelvi képzésen.....	6
3. Tantárgyi bevezető.....	7
4. Tantárgyi tartalom, az egyes tematikai egységek elemzése osztályonként	11
9. osztály (általános tantervű gimnáziumi osztály).....	11
10. osztály (általános tantervű gimnáziumi osztály).....	25
11. osztály (általános tantervű gimnáziumi osztály).....	32
12. osztály (általános tantervű gimnáziumi osztály).....	45
Előkészítő osztály (nyelvi előkészítő osztály)	47
9. osztály (nyelvi előkészítő osztály)	61
10. osztály (nyelvi előkészítő osztály)	68
11. osztály (nyelvi előkészítő osztály)	74
12. osztály (nyelvi előkészítő osztály)	87
5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai.....	89
Függelék	90

A helyi tanterv a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 5/2020. (I. 31.) EMMI-rendelet és a MRE 2016. évi I. törvény „A református hittanoktatásról” és a „Magyarországi Református Egyház hit- és erkölcstan kerettanterve II. kötet 9-12/13. évfolyam” alapján készült.

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Éves órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret	Érettségi felkészítés heti órakerete	Érettségi felkészítés éves órakerete
9.NY	2	68	63	5		
9.	2	68	61	7		
10.	2	68	62	6		
11.	2	68	56	12		
12.	2	56	0	56		

Megjegyzés: A fenti táblázatban alkalmazott jelölés: emelt szintű idegen nyelvi képzés/általános tagozat.

A tanterv 2024. szeptember 1-jétől lép hatályba.

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A református középiskola tanulói több keresztyén felekezethez tartozhatnak. A hit- és erkölcstan tantárgy minden évfolyamon csoportbontásban kerül megtartásra. Minden tanuló a szülő nyilatkozata alapján vesz részt a református/ protestáns és a római katolikus felekezetek szerinti hittancsoportban (közmegegyezés alapján a többi protestáns felekezethez tartozó diákok létszámukra való tekintettel a református hittant látogatják).
- Csoportváltás, a szülő (*nagykorú tanuló esetében tanuló*) által az igazgatónak benyújtott kérelem alapján a Pécsi Református Kollégium Igazgatótanácsa által adott engedély alapján lehetséges.
- A hit- és erkölcstan órák része a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, ill. a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése.
- Ugyancsak a gyülekezeti lét megismerése érdekében, egyes tanéveknek része a tanulóknak a helyi gyülekezetben, vagy más - környékbeli- gyülekezetben történő látogatása, istentiszteleti részvétele. Ezek az ajánlott, tanórán kívüli projektekhez tartoznak.
- Az MRE hit- és erkölcstan kerettanterve a középiskolai korosztály számára moduláris tervezéssel dolgozik. Ez a Középiskola gyakorlatában azt jelenti, hogy az alapmodulok helye (melyik évfolyamon melyiket tanulják) a helyi pedagógiai programban rögzített a képzés során.
- A kiegészítő modulok részletes fejlesztési, tartalmi és elvárt minimumkövetelményeit a Középiskola, a helyi tantervvel megegyező formában, az alkalmazást megelőző tanév utolsó napjáig állítja össze.
- A helyi tanterv összeállításának szempontjai:
 - a bibliaismeret elsajátítása és használatának megtanítása,

- diakóniai szemléletmód és gyakorlat elsajátítása.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. _____ határozata szerint elfogadott kerettanterv.

Megjegyzés:

- Az alkalmazás előfeltételeként meghatározott támogató szakvélemény az intézmény irattárában található. Száma:

2. A helyi tanterv áttekintő oldala

1. táblázat

Alapmodulok helye a 9-12. osztályban az általános tagozaton és a szakgimnáziumban

Alapmodulok rendezési elve: Tanulói reflektivitásra építés

(Az óraszámok egész évre tervezett órákat jelentenek.)

9. osztály			10. osztály			11. osztály			12. osztály		
Modul	Kerettantervi minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák	Modul	Kerettantervi minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák	Modul	Kerettantervi minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák	Modul	Kerettantervi minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák
Kohéziós	15	1	Egyház- és vallásismeret	17	1	Dogmatika	18	2	Bevezetés a diakóniába		8
Bibliaismeret Ószövetség	18	2	Bibliaismeret Ószövetség Az öt tekerics üzenete	14	2	Etikai alapkérdések	17	2	Diakóniai gyakorlat		48
Bibliaismeret Újszövetség	20		Bibliaismeret Újszövetség Jézus gyógyításai	14	2	Bioetikai kihívások	10	2			
Bibliaismeret Újszövetség Jézus példázatai	10	2	Bibliaismeret ÚSZ Gyülekezeti élet, tanítói és prófétai írások az Újszövetségben	16	2	Összegző egyháztörténet	15	2			
Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		56	Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		18	Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		68	Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		56
Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		12	Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		50	Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		0	Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		0

2. táblázat

Alapmodulok helye a 9-12. osztályban az emelt szintű idegennyelvi képzésen

Alapmodulok rendezési elve: Tanulói reflektivitásra építés

(Az óraszámok egész évre tervezett órákat jelentenek.)

Előkészítő osztály			9. osztály			10. osztály			11. osztály			12. osztály		
Modul	Kerettantéri minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák	Modul	Kerettantéri minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák	Modul	Kerettantéri minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák	Modul	Kerettantéri minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák	Modul	Kerettantéri minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák
Kohéziós	15	1	Egyház- és vallásismeret	17	1	Világvallások, a vallások világa	12	1	Dogmatika	18	2	Bevezetés a diakóniába		8
Bibliaismeret Ószövetség	18	2	Bibliaismeret Ószövetség Az öt tekerecs üzenete	14	2	Az ifjúkor etikai kérdései	22	1	Etikai alapkérdések	17	2	Diakóniai gyakorlat		48
Bibliaismeret Újszövetség	20		Bibliaismeret Újszövetség Jézus gyógyításai	14	2	Napjaink etikai kihívásai	16	2	Bioetikai kihívások	10	2			
Bibliaismeret Újszövetség Jézus példázatai	10	2	Bibliaismeret ÚSZ Gyülekezeti élet, tanítói és prófétai írások az Újszövetségben	16	2	Természettudomány és hittudomány kapcsolata	12	2	Összegző egyháztörténet	15	2			
Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		56	Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		18	Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		0	Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		56	Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		56
Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		12	Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		50	Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		68	Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		12	Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		0

3. Tantárgyi bevezető

A hit- és erkölcstan tantárgy célrendszere és feladatai

Fő célja: Isten szeretetének, Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának közvetítése a fiatalok számára (tanítvánnyá tétel), és a tanítványi lét megélésének a segítése (Jézus Krisztus missziói parancsa, Mt 28,18-20 alapján).

Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a hit a Szentháromság Isten ajándéka az ember számára. A hit- és erkölcstan órán hitet nem adhat sem az iskola, sem a hitoktató, viszont támogathatja és segítheti annak kialakulását és fejlődését. Iskolánk célja, hogy a hit- és erkölcstan órák formálják a személyiséget, hitet ébresszenek és a hit megélésének pozitív és vonzó élményét adják a tanulók számára.

A fő cél kibontása többre téve, a tanulói személyiség egészét figyelembe vevő célrendszer alapján történik, melynek a kognitív szint mellett része az affektív és a pragmatikus nevelés is.

KOGNITÍV CÉLOK	ÉRZELMI NEVELÉS	CSELEKEDTETÉS
Alapvető ismeretek átadása a Szentháromság Istenről, Isten és az ember szeretetkapcsolatáról	A bizalom és a szeretet tapasztalati élménye	Az Istennel való kapcsolat gyakorlati elemei (imádság, bibliaolvasás, hétköznapi élet)
Jézus Krisztus váltságmunkájának megismertetése	Az adás és elfogadás érzelmi hátterének megtapasztalása	Az adás és elfogadás keresztyén gyakorlata és következményei
A tanítványi lét és kegyességi élet elemei (imádság, bibliaolvasás, istentisztelet)	Az elköteleződés és a felelősségvállalás élményvilága	Élethelyzetekhez és életkorhoz kapcsolódó döntések meghozatalának lehetőségei és korosztályhoz alkalmazkodó diakóniai tevékenység
A Szentírás kortörténeti háttere	A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	A Szentírás mindennapi használatának módjai
Az egyház története, jelene és szokásrendszerei	A régi korok tiszteletének élményvilága; a személyes meggyőződés felvállalásának és bátorságának a megtapasztalása	Hagyománytisztelet; Hitvallási helyzetek felismerése
Református alapfogalmak, alapelvek és a református egyházközségek alapvető sajátosságai	A közösségi lét érzelmi háttere	Az Isten népéhez való tartozás vállalása és gyakorlása
Az élhető és egészséges család modelljei	A családhoz tartozás érzelmi háttere és tudatosítása	A családi szerepek és helyzetek tudatos megélése

Keresztyén megküzdési stratégiák	A konfliktusok indulati világa	Konfliktuskezelési stratégiák
Nemzeti értékeink	Hazaszeretetre nevelés	Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete, az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése

Alapelvek

Célkitűzésében, gondolatrendszerében a helyi tanterv kiindulópontjának tekinti:

- Isten Igéjét, a Szentírást, mint a keresztyén ember életének vezérfonalát;
- Az MRE hitvallási iratait (Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás);
- Az MRE középtávú nevelési-oktatási tervét;
- Az MRE hitéleti szokásrendszereinek gyakorlatait.

A tantárgy sajátossága, hogy szellemiségét Isten Igéje, a Szentírás határozza meg. Éppen ezért a hit- és erkölcstannak egyszerre vannak tantárgypedagógiai (valláspedagógiai) alapelvei és a tartalmát meghatározó biblikus alapelvei.

Valláspedagógiai alapelvek:

- A tanulói komplex személyiség fejlesztése, melynek része a kognitív, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása által.
- A hit- és erkölcstanórák fontos feladata és lehetősége a tanulói személyiség formálása, hit ébresztése, valamint a hit megélésének vonzó és pozitív felmutatása.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus és vélhető életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Ennek megfelelően nem törekszik minden bibliai történet megtanítására. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
- Módszertanában javasolt a korosztályszerű és változatos pedagógiai módszerek és igényes taneszközök használata.
- Az aktív, cselekvő hit megélésére való buzdítás a diákok különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartjuk a keresztyén nevelés három alappillérét (keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola), de számolunk azzal a szociológiai sajátossággal, hogy a tanulók egy része nem hitben élő családban nő fel, ill. nincsenek rendszeres gyülekezeti kapcsolódásai. Ennek ellensúlyozására fontosnak tartjuk a gyülekezetről és a hitéleti szokásrendszerről alapvető ismeretek átadását, ill. azok beépülését.

Biblikus alapelvek:

- A Szentháromság Isten Jézus Krisztusban kegyelméből magához hívja a Tőle eltávolodott bűnös embert.
- A bűnös ember Isten Szentlelkének megszólítása és hit által hallhatja meg, értheti meg Isten szavát, élheti meg Isten neki adott kegyelmét.
- A Szentírás Isten Igéje és a keresztyén ember életének vezérfonala.
- Jézus Krisztus tanítványságra hívja napjaink emberét is. A tanítványi lét megélése az egész életútra érvényes és igaz.
- A tanítvány szeretetkapcsolatban él Istennel, Aki személyesen elhívta őt. Életvitelében Krisztust követi és kijelölt feladatát teljesíti a világban.

- A tanítványok közössége a keresztyén egyház, hitük együttes megélésének legfontosabb területe a gyülekezet.

Struktúra:

A tanterv felépítése során a moduláris tananyag rendezési elvét követi, annak szabályai szerint épül fel. Ennek megfelelően a tanterv dinamikus és önfejlesztő programcsomag, ahol minden modul alapstruktúrája ugyanaz, bár felhasználási szintje szerint három típusba sorolható:

- alapmodul,
- kiegészítő modul,
- helyi modul.

Az egyes modulok tematikus egységek, ahol a tananyagok a téma belső, logikai vonala alapján kapcsolódnak egymáshoz. Három típusú modullal dolgozik a hit- és erkölcsstan.

Az alapmodul: a választott téma / érintett diszciplína pedagógiai szempontból felépített áttekintését is adja. Olyan alapegységeket tartalmaz, melyek segítségével garantálható, hogy a vizsgázó képes megfelelni a középszintű érettségi vizsga követelményeinek. A cél tehát ezeknél az, hogy minden egyházi középfokú oktatási intézmény számára a hittan középfokú érettségi minimumát megadják. Az alapmodulok elvégzése az adott képzési ciklus során kötelező. Ezeknek az előzetes tervezése és helyének rögzítése található a helyi tantervben.

A kiegészítő modul: önállóan létező tematikai egységeket tartalmaz. Ezeknél a moduloknál cél az, hogy egy-egy területen alaposabban elmélyülhessenek a diákok. A lehetőségekhez mérten, ezekhez tanórán kívüli programokat is kapcsolódhat, ahol lehetőség nyílik együttműködésre az MRE egyházközségeivel, szervezeteivel és programjaival.

A kiegészítő modulok választásának szempontjai a következők:

- A kiegészítő modulok témái, valamint a tanulásához szükséges készségek illeszkednek az adott korosztály tipikus- és helyben megismert korosztályi sajátosságaihoz.
- A kiegészítő modulok koherensek az adott évben tanult alapmodulokkal. Ezeket kiegészítik és segítik a tanuló adott területen történő további elmélyülését.
- A kiegészítő modul olyan témákat tartalmaz, melyek érdeklik, érintik az adott tanulócsoportot. A modultematika és a feldolgozás lehetőséget ad a tanulók témával kapcsolatos egymás közötti, egyéni és csoportos reagálására és személyes bevonódásukra.
- A kiegészítő modulok olyan témákat tartalmaznak, melyek az tanulók számára segítik a keresztyén értékrend elsajátítását és annak a mindennapi életükre való adaptálását.

Helyi modul tervezésére is lehetőség van, mely a Református Pedagógiai Intézet támogató szakvéleményével alkalmazható. A helyi modulok ugyanúgy szabadon betervezhetőek, mint más kiegészítő modulok. A helyi tervezésű modulokról elkészült támogató szakvélemény az elkészítés után mindig utólagosan kerül csatolásra a helyi tanterv mellékleteként. Középiskolánkban a 12. évfolyamon a diákok diakóniai gyakorlaton vesznek részt a város különböző intézményeiben: Pécsi Református Kollégium Óvodája, Fogd a kezem Alapítvány, Kerekvilág Alapítvány, Baptista Szeretetszolgálat Életminőség-fejlesztő Szolgáltatások Intézménye, Máltai Szeretetszolgálat, Dr. Szántó László Szeretetotthon.

NAT kompetenciákhoz, fejlesztési területekhez való kapcsolódás

A hit- és erkölcsstan tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjon. Ezen belül különösen kiemelt szerepet kapnak a következő fejlesztési területekhez való kapcsolódások:

- *Erkölcsei nevelés.* A hit- és erkölcsstan része az erkölcsi nevelés is. Ez abban jelenik meg, hogy a fejlesztési célok között megjelenik a tanuló erkölcsi ítélőképességének fejlesztése, valamint az egyes bibliai történetekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás is. A hit- és erkölcsstan tantárgy erkölcsi nevelésének célja keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására.
- *Nemzeti öntudatra nevelés. Állampolgárságra, demokráciára nevelés.* A hit- és erkölcsstan fejlesztési céljai között jelen van az arra való rámutatás, hogy hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk. Szintén a fejlesztési célok része a szabályok és törvények tiszteletére nevelés, valamint nemzeti értékeink és ünnepeink tisztelete és az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése.
- *Önismeret és társas kultúra fejlesztése. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.* Minden bibliai történetnek van vonatkozása a társas kapcsolatok és az önismeret vonatkozásában. Ezek megvilágításaként a történetekhez kapcsolódóan olyan témák jelennek meg, melyek segítik a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empatikus és egymást segítő megélésére.
- *Családi életre nevelés.* A bibliai történetek egy része családi élethelyzeteket tartalmaz. Ezek segítségével, valamint a tanulók életvalóságának felidézése révén cél az élhető és egészséges család modelljeinek megismertetése; a családhoz tartozás érzelmi hátterének tudatosítása és a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy családi szerepeit és helyzeteit tudatosan élje meg.
- *Testi és lelki egészségre nevelés.* A hit- és erkölcsstan tantárgy folyamatos fejlesztési célja annak a látásmódnak a fejlesztése, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.
- *Fenntarthatóság, környezettudatosság.* Isten az ember feladatává tette azt, hogy a teremtet világot őrizzé és gondozza. A fejlesztés célja ennek a felismertetése a tanulókkal és hozzásegítésük ahhoz, hogy ezt a feladatukat korosztályi szinten betöltsék.
- *Médiatudatosságra nevelés.* Egyes témák kapcsán a megelőző ismeretek része a média által közvetített szemléletmód és ismeretek. Ezek felidézésével lehetőség adódik a tanulók médiatudatosságának segítésére.

4. Tantárgyi tartalom, az egyes tematikai egységek elemzése osztályonként

9. osztály (általános tantervű gimnáziumi osztály)

Alapmodulok összes óraszám:	56 óra
Kerettanterv által betervezett óraszám:	68 óra
Helyi sajátosságok óraszám:	5 óra
Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám:	12 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így ez külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Név: Kohéziós modul Típus: Alapmodul Csoport: Kohéziós modul Cím: „Mindnyájan egyek legyenek” – Bevezetés a keresztyén gyülekezetek világába	Órakeret: 15 óra + 1 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás • Tapasztalati élmények, információk és háttérismeretek a gyülekezeti életről, az MRE szokásrendjéről és az egyházi szóhasználatról. • Tapasztalati élmények a Szentírás használatáról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • A legfontosabb kegyességi és liturgiai szövegek megismerésével megalapozni a református hit- és erkölcsstan tanulásának egységes alapjait. • Jelenség szinten ismertetni a keresztyén vallásgyakorlás kiemelt mozzanatait. • A hit és az Istennel való találkozás mindennapi lehetőségének tudatosítása. • A bibliai és egyházi szövegeken keresztül a tanulók helyes emberképének orientálása. • A közösség felelősségteljes kialakítására és megélésére való nevelés. Bevezetés a református gyülekezetek világába, szokásrendszerébe. • A tanuló helyes egyházképének orientálása. • Az MRE iránti személyes elköteleződés segítése. • A református egyház főbb tanításainak bemutatása. • Lelki egészségre nevelés.	

- Az adott témákhoz/bibliai szövegekhez kapcsolódva, a memoriterek által is segíteni a tanulók anyanyelvi kommunikációjának fejlődését.
- Tájékozódás a Bibliában és az énekeskönyvben.
- Az istentiszteleteken, áhítatokon, hitéleti alkalmakon való részvétel értelmi és érzelmi erősítésével, az „otthon vagyok a gyülekezetben” érzésének, a hit és a hitvalló élet iránti elkötelezettségnek alapozása.
 - A négy alapelv ismerete.
 - Háttérkutatásban való részvétel a gyülekezet történetéről.
 - Lelkipásztor, presbiter, gondnok, kántor fogalmának ismerete.
 - Aktív részvétel a témáról szóló ötletbörzében és a háttérkutatásban.
 - A református egyháztagság fogalmának és fő jellemvonásainak ismerete.
 - A református istentisztelet fő jellegzetességeinek ismerete.
 - Az egyházi év ünnepeinek és ünnepeinek ismerete.
 - Az esküvői és keresztelési fogadalom szövegének ismerete.
 - Aktív részvétel az órához kapcsolódó projektben.

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Bevezetés • Életünk összefoglalása: Az imádság. A Miatyánk • Cselekedeteink összefoglalása: A Tíz Ige • Hitünk összefoglalása: az Apostoli Hitvallás • A sákramentumok: keresztség és úrvacsora • Bibliával a kezemben • Énekeskönyvvel a kezemben • Istentiszteleten • Szolgálati lehetőségek a református istentiszteleten • A református egyházközség, ahonnan származom / ahová tartozom - A gyülekezetem múltja • (története) - Szolgálattevők a gyülekezetben: lelkész, presbiter, gondnok, stb. - Az egyházközség társadalmi szolgálata és lehetőségei • Gyülekezeti tag vagyok (lehetek) • A református istentisztelet	• Néhány tanuló beszámolója a gyülekezetéről. • Csoportmunka: pl. szükségletek felmérése (szükségletlista) • Megbeszélés: A Miatyánk kéréseinek elemzése: miért fontos? Az imádkozás, mint élethelyzet. • A Miatyánk memoriter felmondása egyéni, páros, csoportos helyzetekben. • A Tízparancsolat és a Tíz Ige kifejezések rövid értelmezése. • A szükségletlista és a Tízparancsolat összevetése. Montázskészítés a Tízparancsolat megsértéseiről. A Tízparancsolat megkeresése a Szentírásban. Az egyszerűsített szöveg	Ismeretek • Az Úri imádság, az apostoli Hitvallás és a Tíz Ige (Tízparancsolat) memoriter szövegű ismerete. • A szereztetési igék tartalmi ismerete. • Tájékozottság e szövegek liturgiai szerepéről. • Bevezető ismeretek arról, mi teszi közösséggé a gyülekezetet. • Tájékozódás a Szentírásban, az énekeskönyvben – a rövidítések feloldása, a tartalomjegyzékek, a fejezetszámozások, illetve az énekeskönyvi számozások szerint. • Ismeretek más énekgyűjteményekről (pl. helyi énekválogatás, ifjúsági énekeskönyv). • Az imádság, az etika, a hitvallás, a sákramentumok és az istentisztelet témákról szóló református felfogás megalapozása, előkészítése. • Alapvető ismeretek a Magyarországi Református Egyházról és szolgálatáról.

- A vasárnapi istentisztelet és liturgiája - Ünnepi alkalmak a gyülekezetben - Különleges alkalmak (esküvő, keresztelezés, temetés) • A református tanítás négy alapelve • Áhítaton <i>(kiegészítés)</i> • A szeretet himnusza vagy a boldogmondások <i>(kiegészítés)</i>	memoriter felmondása egyéni, páros, csoportos helyzetekben. Vázlat a Tízparancsolat struktúrájáról. • Képzőművészeti alkotások elemzése vagy ppt készítése Jézus életéről a Hitvallás illusztrálására. Rövid bemutatás Máriáról és Pilátusról. Adatgyűjtés, példatár és poszter készítés az egyház szolgálatáról. • Megbeszélés: a víz mint szimbólum. A keresztelezés és az úrvacsora liturgiájának és gyakorlatának összevetése a szereztetési igékkel. • Megbeszélés / vita: Ki részesülhet a sákramentumokban? • Opció: A szereztetési igék memorizálása. • A Miatyánk megkeresése a Bibliában. Bibliai könyvek sorrendje, a Biblia szerkezete, a Biblia, mint könyv részei és függelékei. Bibliai helyek keresése és kódolása. • Keresés számítógépes bibliai szövegekben. Biblia-olvasó napló készítése. • Opció: a Bibliai könyvek sorrendjéről szóló memoriter. • Az énekeskönyv szerkezete, függelékei. Más	• Az ünnepi istentiszteletek, valamint a keresztelező, esküvő és úrvacsora. • Az egyházi év: ünnepek, ünnepkörök. Pragmatikus fejlesztés: • A korábbi egyházélmények tudatosítása, rendezése, erősítése vagy helyretétele. Aktív gyülekezeti tagság lehetőségeinek tudatos keresése • Bekapcsolódási lehetőség a modul során legalább három alkalommal a gyülekezeti élet közösségébe (pl. istentisztelet, találkozás az egyházközség szolgálattevőivel, stb.). • Alapvető ismeretek határainkon túli magyar reformátusokról. • Alapvető ismeretek az ökumené fogalmáról, megvalósulási lehetőségeiről. • Alapvető ismeretek az evangélikus, római katolikus és görög katolikus felekezetekről. • Háttérismeretek átadása - o az imádság szerkezetéről, kéréseink tartalmáról, az imádságról, mint párbeszédéről; - o a hitvallási helyzetről, hitünk alapigazságairól; - o a Tízparancsolat betartásáról, mint Istennel való közösségünk érezhető jegyei; - o a törvény Krisztusban és Krisztus által adott összefoglalása; - o a keresztyén közösségbe való betagolódás és közösségvállalás látható szertartási elemei; - o Isten kijelentése: a kijelentett, a hirdetett és a látható Ige fogalmának megalapozása; - o a mindennapi bibliaolvasás, mint különleges református örökségünk; - o Teológiai szakkifejezések használatának előkészítése: gondviselés, megváltás, hit,
---	--	--

	énekgyűjtemények bemutatása. • Egyes énekek keresése szám, kezdősor alapján. • Egyházzsociológiai tapasztalatszerzés, tartalmi emlékeztető készítése az igehirdetésről, cikk, élménybeszámoló az istentiszteletről. • Megbeszélés: hogyan válik közösséggé a gyülekezet? • Pármunka (csoportmunka): azonos gyülekezetbe tartozás esetén az egyházközség történetének megosztott feldolgozása és órán való bemutatása. Ha a tanulók több egyházközségbe tartoznak, a saját egyházközségük történetének szemléletes bemutatása. • Interjú készítése a jelen lévő szolgálattevőkkel, aktív részvétel az órai beszélgetésben. • Az egyházközségben történő társadalmi szolgálati területek feltérképezése és a kiaknázatlan lehetőségek összegyűjtése. • Csoportmunka: gyülekezeti lehetőségek feltérképezése, havi gyülekezeti.	kegyelem, Szentírás, törvény, evangélium, bűnbocsánat, anyaszentegyház, gyülekezet, keresztség, úrvacsora, zsoltár, dicséret; o A felekezetek közötti kapcsolattartás lehetőségeiről és nehézségeiről. Pragmatikus fejlesztés: • Tájékozódás a Szentírásban és az énekeskönyvben. • Részvétel legalább havonta egy istentiszteleten, (köztük lehetőleg egy sakramentális alkalmon), liturgiai és teológiai megfigyelések rögzítése. • Legalább egy héten át mindennapi bibliaolvasás, és rövid feljegyzések készítése erről (olvasott szakaszok, körülmények, gondolatok, élmények). • A Miatyánk, a Hitvallás illetve a Tíz Ige szerkezetét és tartalmát feltáró vázlat vagy poszter készítése. • A Miatyánk, a Hitvallás illetve a Tíz Ige tartalmának jelenléte a mindennapjaink világában: kihívások, bizonyágtételek. - o A témák megvitatása során lehetőség adódik szituációk, események, élethelyzetek hit oldaláról való megközelítésére és az ehhez kapcsolódó szerepek, élethelyzetek elképzelt, szituatív megelevenítésére és közös átgondolására. • Közös terminológia fejlesztése a memoriterek értelmezése által. • Absztrakt gondolkodásmód, logikai készség és az összefüggések meglátására való képesség fejlesztése az adott témákon keresztül.
--	---	--

	• A vasárnapi istentisztelet liturgiájának magyarázó bemutatása. • Csoportmunka: ünnepi alkalmak jellegzetességeinek összegyűjtése. Megelőző feladat: Az egyházi év ünnepei alapján a gyülekezet ünnepi szokásainak összegyűjtése. • Tanulói élmények felidézése az esküvővel, temetéssel, keresztelővel kapcsolatban. • Projekt: Egy gyülekezeti ifjúsági istentisztelet közös megtervezése. • Beszélgetés, vita a 4 alapelv jelentéséről • Az áhítat, az imádkozás, a fohász összevetése. Az áhítat és az istentisztelet többszempontú összehasonlítása. • Megbeszélés a szeretetről / boldogságról: kinek mit jelent. A szeretet/ boldogság jellemzőinek kigyűjtése. Opció: A szeretet himnuszának vagy egy részének / a boldogmondásoknak memoriter ismerete. • Néhány hitéleti forma bemutatása (pl. A marsi riporter interjúja: miért jártok templomba?).	• Isten gondviselésének fölfedezése a Miatyánk kéréseinek, a Tíz Ige és a sákramentumok közösségmegtartó erejének elemzése segítségével. • A korábbi egyházélmények, egyházi kapcsolatok tudatosítása, helyretétele, rendezése, erősítése. Belső motiváció • Egy olyan szemléletmód elsajátításának segítése, melyben a tanuló erősödik az Istennel való élő kapcsolat erősítésének szükségességében, egyre jobban megéli ennek áldásait. • A egyéni kegyesség és a hitéleti részvétel legyen természetes része a református iskola diákjai életének. • Erősíteni a gyülekezet-tudatot, a keresztyén közösség egymást megerősítő hasznosságát. • Hozzásegíteni a tanulókat ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék és megélik a mindennapokban.
--	--	---

	• A memoriterek változatos formában történő számonkérése. • Bibliai helyek visszakeresése. • Alapfogalmak értelmező jellegű használata. • Krisztus élete a Hitvallás fényében.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak Miatyánk, Tízparancsolat, Apostoli hitvallás, keresztség, úrvacsora, szereztetési igék, Biblia, könyv, fejezet, vers, zsoltár, dicséret, rövidítések a Bibliában, istentisztelet, áhítat, bibliaolvasó-napló, memoriter		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) • Az Úri imádság szöveghű ismerete (RÚF 2014 szerint). • A Tízparancsolat egyszerűsített szövegének szöveghű ismerete (református felosztás). • Az Apostoli hitvallás új (ökumenikus) szövegének szöveghű ismerete. • Fogalmak: keresztség, úrvacsora. A szereztetési igék tartalmi ismerete, értelmezése. • Fogalom: Biblia, könyv, fejezet, vers, zsoltár, dicséret. A rövidítések feloldása útmutató segítségével. Keresés az elektronikus bibliai szövegekben. • Részvétel és megfigyelések rögzítése legalább havonta egy istentiszteleten. Egyhetes bibliaolvasó-napló elkészítése. • Néhány igevers szöveghű ismerete.		

Név: Bibliaismeret – Ószövetség Típus: Alapmodul Csoport: Bibliaismeret, Ószövetség – Bibliai történetek Cím: Isten szövetséget köt népével		Órakeret: 18 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás • Információk és háttérismeretek az Ószövetség világáról és a kapcsolódó témákról. • Tapasztalati élmények a következőkről: küldetés, feladat, bűn, szövetség, megbánás, helyreállítás, szabadulás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • A Szentháromság Isten egyénét és népet megszólító akaratának, egyén életvalóságát meglátó szeretetének kommunikálása. • Az Ószövetségi Szentírásra, mint Isten Igéjére – illetve a keresztyén élet vezérfonalára való rámutatás; az Ószövetségben való jártasságra nevelés az egyes témákon keresztül. • A Szentháromság Isten ószövetségi tervére való rámutatás; a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy felfedezzék Isten az embernek kinyilatkoztatott akaratát az egész Bibliában, így az Ószövetségben is; Isten tervének, illetve Isten a történetekben megnyilvánuló akaratának a tanulók életvalóságából kiindulva a jelenre vonatkozó applikáció, saját élettörténethez való kapcsolás segítése. • A modulhoz tartozó bibliai történetek ismereteinek, alapvető összefüggéseknek, alapvető bevezetéstani háttérnek a bemutatása és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. • Az ószövetségi Szentírás, illetve alapvető bevezetéstani ismeretek logikus, érthető, tanuló-centrikus bemutatása, melyet a diákok saját tudásukba be tudnak építeni. • Az Ószövetség könyveinek, történeteinek olyan bemutatása, mely segítségével a tanulók időben és térben, illetve a Szentírás egészében is el tudják helyezni a tanultakat. • Az adott egységekhez tartozó történeteken keresztül annak a felmutatása, hogy Istennek terve és üzenete van az emberi élet és a történelem szituációiban is, és Isten gondviselő szeretete végigkíséri az emberiség életét. • A Biblia alapvető fogalmainak, szókincsének használata és a tanulók hozzásegítése az ószövetségi alapvető szóhasználattal való ismerőssé váláshoz. • Az Ó- és Újszövetség egységére való hangsúlyozott rámutatás. • Megismerni az Isten–ember kapcsolat alakulásának alapköveit • A szövetség/ szerződés fogalmának értelmezése a bibliai kontextusban • Felismerni az elhívás–engedelmesség–a hit küzdelmes útja–Isten kitartó hűsége összefüggéseket • Rámutatni, hogy Isten szövetsége nem egyéni alkalmasság függvénye, hanem Isten szuverén döntése, ami szerint Ő maga cselekszik. • Újszövetségi összefüggések felismerése – Krisztusban beteljesített szövetség.		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok

• Bevezetés az Ószövetségbe • A világ teremtése és a bűnbeesés (1Móz 1-3) • Noé és a vízözön • (1Móz 6,9-9,17) • Isten szövetséget köt az ősatyákkal: Ábrahám • (1Móz 15) • József és a nép Egyiptomba kerülése (1Móz 37,39-47) • Izrael népe szenved Egyiptomban (2Móz 1-2), Kivonulás Egyiptomból (2Móz 12-13) • Isten szövetséget köt Izrael népével: páska és Tízparancsolat (2Móz 19-20, 5Móz 4-5) • Izrael honfoglalása és az első vezetők, pl. Gedeon (Bir 6-8) • Izrael királyt kíván: Sámuel és Saul (1Sám 8-31) • Egységes királyság kora: Dávid és Salamon uralkodása • Az ország kettészakadása (1Kir 12) • Isten követői: a próféták, Illés történetén keresztül • Az asszír és babiloni fogság • Hazatérés a fogságból (Ezsdr 1, Neh 2-3) • A próféták, mint a szövetség védelmezői • Újszövetség ígérete	• A Szentírás eddigi ismeretének összefoglalása. • A vonatkozó bibliai történet közös értelmezése a vallástanár vezetésével. • Vita, témája: a jó és a rossz a világban. • A történet drámapedagógiai feldolgozása kiscsoportban. Az egyik csoport a bibliai történetet szöveghűen adja elő, a másik csoportban a mai kor emberei jelenjenek meg. • Házi feladat: Készítsünk egy mai (facebookos) felhívást a közelgő katasztrófával kapcsolatban. • Pármunka: rendszerezzük Ábrahám életét. • Projektmunka: kiscsoportban értékeljük József életszakaszait, és jelenítsük meg egy-egy állóképben a végeredményt. • Ellentétpárok: öröm és lemondás, előnyök és	Ismeretek • A Szentírás ihletettségének értelmezése • Isten és ember közötti szövetség jelentése az Ószövetségben • A kánon fogalma • A lineáris teremtéstörténet és az eredendő bűn értelmezése • A protoevangélium fogalma • Kortörténeti ismeretek: városi életmód szemben a nomáddal • Az elhívás fogalma • Az engedelmesség értelmezése • A nevek szerepe és jelentősége az Ószövetségben • Az ószövetségi családkép és az elsőszülöttség fogalma • Egyiptom és az ószövetségi történet kapcsolata • Isten hűsége a szenvedésben és kitaszítottságban • Az áldozat(hozatal) szerepe • Mózes személye, a Sinai hegy jelentősége • Az engedelmesség kora: a honfoglalás • A bírák korának jellegzetességei • A királyság korának jellegzetességei (egységes királyság, kettészakadt királyság) • Dávid és Salamon királysága és kora • A prófétafogalma • Illés próféta • A fogság korának, valamint a hazatérés időszakának jellegzetességei • Prófécia a Messiás eljövételéről Pragmatikus fejlesztés: • Az ember és a világ teremtett voltáról való tájékozottság.
--	--	---

	hátrányok, szabadság és rabszolgaság, nép és ország, ünnep és gyász, halál és élet. • Szerepjáték/ egyéni munka: az Istennel való találkozás élménybeszámolója a diákok empátiás készségfejlesztésével. • Vita: Rend és fegyelem, vagy mindenki azt csináljon, amit akar? • Beszélgetés: a vezetők feladatai, kötelességei és lehetőségei. • Forráselemzés: a vonatkozó bibliai történet értelmezése. • Tanulói beszámoló: Dávid és Salamon királyságának bemutatása. • Drámapedagógia: csoportban játszunk el a történetet. Majd beszéljük meg, hogyan éltük meg a kettészakadást. • Tanulói tevékenység: Párokban rendszerezzük Illés életét. • Diákok beszámolója egyéni kutatás alapján olyan rokon vagy ismerős	• „Szív szerinti készség és hajlandóság” arra, hogy Isten akarata szerint éljünk. (Heidelbergi Káté 1.) • Az Isten Igéje alapján történő folyamatos, élethosszig tartó tanulás igénye. • Bibliaolvasáshoz tájékozódási képesség a Szentírás ószövetségi részében. • Az Ószövetség összetartozó eseményei közötti összefüggések önálló felismerése. • A Szentírás tanításának aktualizálása az adott történet /téma alapján. • Az adott történetekben található Isten szerinti értékek felismerése és elköteleződés az ezek mellett való döntésben. Belső motiváció • Egy olyan szemléletmód elsajátításának segítése, mellyel a tanuló fölfedezi és megéli Isten elhívásának az örömeit, szembesül a nehézségekkel, de felismeri, hogy az Istennel kötött szövetségben Istenre mindenképp számíthat. • Támogatni és erősíteni a tanulót abban, hogy életének eseményeiben keresse Isten szövetségét, az Ige szava a mindennapok során is útmutatóvá legyen a számára. • Hozzásegíteni a tanulót ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék, és megélik. • Az Isten szövetsége melletti elhatározás támogatása a tekintetben, hogy ez ne csak átmeneti fellángolás legyen, hanem életre szóló elköteleződés. A Szentírással kapcsolatos pozitív attitűd kialakulásának segítése.
--	--	---

	életéről, aki fogságban volt. • Vita: A fogság ítélet vagy lehetőség? • Összefoglaló jegyzet készítése. • Kooperatív csoportmunkával készített kiselőadások és azok bemutatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak Kánon, Ószövetség, Újszövetség, a Biblia könyvei, bűneset, engedelmesség, bűn, szövetség, szívárvány, szimbólum, elhívás, ősatyák, Ábrahám, hit atya, József, Egyiptom, egyiptomi fogság, Mózes, páska, szabadulás, Tízparancsolat, bírák kora, bíra fogalma, kisbíra, nagybíra, prófétaság, Ezsdrás, Nehémiás, messiási prófécia		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) • Kánon fogalma, az Ószövetség felosztása, könyveinek felsorolása. • A bűneset történetének ismerete. Fogalmak: engedelmesség, bűn. • A történet ismerete; a szövetség fogalma; a szívárvány, mint szimbólum ismerete. • Az elhívás és az ősatyák fogalmának az ismerete; Ábrahámnak, mint a hit atyjának bemutatása. • Józsefnek és a zsidó nép Egyiptomba kerülésének a története. • Mózes személyének és az Egyiptomból való megszabadulás történetének az ismerete. A páska fogalma. • A Tízparancsolat memoriter szintű ismerete, a Tízparancsolat adásának története. • A bírák korának fő jellemzői, Józsué és egy tanult bíra ismerete. • Fogalom: királyság. Sámuel és Saul személyének ismerete. • Dávid és Salamon személyének és királyságának fő jellegzetességei. • Roboám és Jeroboám nevének, valamint a két országrész nevének ismerete. • A prófétaság fogalmának, Illés személyének az ismerete. • Az asszír és babiloni fogság eseményének ismerete. • Ezsdrás és Nehémiás nevének ismerete. • „Kis” és „nagypróféta” fogalmának ismerete (példával); • Legalább két messiási prófécia ismerete.		

Név: Bibliaismeret – Újszövetség Típus: Alapmodul Csoport: Bibliaismeret, Újszövetség – Bibliai történetek Cím: Jézus Krisztus, a testté lett Ige	Órakeret: 20 óra
Előzetes tudás • Információk és háttérismeretek az Újszövetség koráról, az újszövetségi Szentírás történeteiről. • Tapasztalati élmények a következőkről: szeretet, megszólítás, megértés, elfogadás, érték, identitás, hívő élet, kapcsolat Krisztussal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • Jézus Krisztus megváltói munkájának – mint a keresztyén hit alapjának – tanulók számára érhető, életszerű és vonzó bemutatása. • Az újszövetségi Szentírásra, mint Isten Igéjére – illetve a keresztyén élet vezérfonalára való rámutatás; az Újszövetségben való jártasságra nevelés az egyes témákon keresztül. • A Szentháromság Isten egyéneket megszólító akaratára, a megváltásban megnyilvánuló szeretetére és üdvtervére való rámutatás. • Az egyes egységekben tanított könyvek, történetek időbeli, térbeli, szentírásbeli helyének és jelentőségének szem előtt tartása és hangsúlyozása. • A modulhoz tartozó bibliai történetek ismereteinek, alapvető összefüggéseknek, az Ószövetség és az Újszövetség kapcsolópontjainak, alapvető bevezetéstani és kortörténeti ismereteknek a bemutatása és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. • Az Újszövetség könyveinek és főbb történeteinek bemutatása Jézus Krisztus munkája és az első keresztyén közösségekre való hatása alapján. • A hallottaknak, tanultaknak a tanulók életvalóságához, élettörténetükhöz való kapcsolása; keresztyén önismeret fejlesztése Jézus Krisztus tanításának fényében. • A keresztyén gyülekezetek bibliai alapjainak és sajátosságainak bemutatása. • A tanítványság újszövetségi értelmezésének megismertetése, illetve a tanítványság újszövetségi korban és napjainkban való megélésének közös végig gondolása, keresztyén identitás fejlesztése.	

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
- Bevezetés az Újszövetségbe és az evangéliumok világába - Jézus Krisztus születése/származása a <i>szinoptikusok</i> története alapján. Jézus gyermekkora - Jézus tanításának kezdetei: megkeresztelkedés, megkísértés - Jézus és a tanítványok - Jézus tanít: hegyi beszéd - Jézus tanít: példázatok - Jézus tanít: „én vagyok” mondások - Jézus csodát tesz: gyógyítási csodák - Jézus csodát tesz: uralma a természet és a halál felett - Jézus Krisztus <i>János evangéliumában</i> - Virágvasárnaptól húsvétig: a nagyhét eseményei - Mennybemenetel és missziói parancs - Jézus követői: a pünkösztörténete és az első gyülekezet élete az <i>Apostolok Cselekedetei</i> alapján - Jézus követői: Pál apostol élete, missziói útjai - Tanítványnak lenni ma - Bevezetés az Újszövetségbe és az evangéliumok világába - Jézus Krisztus születése/származása a <i>szinoptikusok</i> története alapján. Jézus gyermekkora - Jézus tanításának kezdetei: megkeresztelkedés, megkísértés - Jézus és a tanítványok - Jézus tanít: hegyi beszéd - Jézus tanít: példázatok - Jézus tanít: „én vagyok” mondások - Jézus csodát tesz: gyógyítási csodák - Jézus csodát tesz: uralma a természet és a halál felett - Jézus Krisztus <i>János evangéliumában</i> - Virágvasárnaptól húsvétig: a nagyhét eseményei	- ógörög nyelvű Újszövetség bemutatása és bibliai idézetek kikeresése - csoportmunka: szinoptikus evangéliumokból párhuzamos idézetek feldolgozása vagy keresztyén karácsonyi képeslapok megtekintése - keresztelőedény bemutatása és a keresztesítés közös elemzése vagy közvélemény kutatás a keresztesítésről - riport a tanítványokkal - önálló gyűjtőmunka: - Úri Ima idegen nyelveken, - etikai témák feldolgozása - A példázatok dramatikus feldolgozása. - projektmunkával szemléletes montázs elkészítése - tévtanítások a témáról a destruktív szektáknál; alternatív gyógy módok - Mit tanítanak a világvallások? „Passió” c. film elemzése - Gyűjtőmunka: hogyan valósítható meg a misszió parancs napjainkban?	Ismeretek - Újszövetség könyveinek keletkezése, csoportosítása; bevezetési ismeretek. - Alapvető ismeretek Jézus tevékenységéről, tanításáról, megváltó munkájáról, feltámadásáról, valamint követőiről, a tanítványokról és Pál apostolról. - Megismerése „<i>mindannak, amit nekünk az evangélium ígér.</i>” (Heidelbergi Káté 22.) - Fontos újszövetségi fogalmak tisztázása, ismerete. - Tananyagból kijelölt bibliai részek szöveghű ismerete. - Az Újszövetség történelmi hitelességének tudatosítása. - Kortörténeti ismeretek arról, milyen volt Izráel Jézus korában. Pragmatikus fejlesztés: „<i>Szív szerinti készség és hajlandóság</i>” arra, hogy Krisztusnak éljünk. (Heidelbergi Káté 1.) - Jézus tanítása alapján a saját énkép kialakítása. - Jártasság a felelősségteljes keresztyén életvitelben. - Az Isten Igéje alapján történő folyamatos, élethosszig tartó tanulás igénye. - Bibliaolvasáshoz tájékozódási képesség a Szentírás Újszövetségi részében. - Az Ószövetség és Újszövetség közötti összefüggések önálló felismerése. - Készség Jézus tanításának gyakorlati alkalmazására. Belső motiváció - Segíteni és bátorítani a tanulót arra, hogy Jézus Krisztus hozzá szóló tanítványi hívogatását

• Mennybemenetel és missziói parancs • Jézus követői: a pünkösdi története és az első gyülekezet élete az <i>Apostolok Cselekedetei</i> alapján • Jézus követői: Pál apostol élete, missziói útjai • Tanítványnak lenni ma összefoglalás, témazárás	• helyi vagy közelben lévő diakóniai intézmény meglátogatása • Térkép segítségével Pál útjainak követése.	meghallja és elkötelezze magát, mint Krisztus tanítványa. • „Nemcsak az a bizonyos megismerés, melynél fogva igaznak tartom mindazt, amit Isten az Ő Igéjében nekünk kijelentett, hanem egyszersmind <i>az a szívbeli bizodalom is, melyet a Szentlélek az evangélium által gerjeszt bennem</i>, hogy Isten nemcsak másoknak, hanem nekem is bűnbocsánatot, örök igazságot és életet ajándékozik kegyelméből, egyedül Krisztus érdeméért.” (Heidelbergi Káté 21.) • Hozzásegíteni a tanulót ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék, és megéljék. • A Szentírással kapcsolatos pozitív attitűd kialakulásának segítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak kánon, evangélium, szinoptikus, apostol, József, Mária, Heródes, Keresztelő János, Jézus Krisztus, Nikodémus tanítványok, elhívás, példázat, boldogmondás, gyógyítási történetek, csodatörténetek, samáriai asszony, áldozócsütörtök, virágvasárnap, nagyhét, Pál megtérése, missziói utak		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) • Fogalmak: kánon, evangélium, szinoptikusok, apostol. • Jézus születése körüli események ismerete. Személyek ismerete: Heródes, József, Mária. • A történetek ismerete: Keresztelő János megkereszteli Jézust, Jézus megkísértése. • A 12 tanítvány nevének ismerete, egy elhívás történet. • Boldogmondások és az Úr Ima memoriter ismerete. • A magvető, a búza és konkoly, az elrejtett kincs és a tékozló fiú példázatának ismerete. • Az „én vagyok” mondások fogalmának ismerete, legalább 3 mondás memoriter szintű ismerete. • 38 éve beteg ember, vak Bartimeus történetének ismerete. • 5000 ember megvendégelése, Lázár feltámasztása c. történetek ismerete. • Nikodémus, samáriai asszony történetének ismerete. • A passió és a feltámadás eseménysorozatának ismerete. • Az áldozócsütörtöki események ismerete. Keresztelés szereztetési Igéjének szöveghű ismerete. • Pünkösdi történetének ismerete, pünkösdi fogalmának ismerete. • Pál megtéréstörténetének, a misszió fogalmának ismerete. A missziói utakról legalább 3 város felsorolása.		

Név: Jézus példázatai Típus: Kiegészítő modul Csoport: Bibliaismeret, Újszövetség – Bibliai történetek Cím: Jézus példázatai és annak értelmezési lehetőségei		Órakeret: 10 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás • Korábbi ismeretek Jézus példázatairól. • Példabeszéd, hasonlat fogalma		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • A példázatok több szemszögből, több oldalról való megközelítése által annak kommunikálása, hogy Isten Igéje üzenetet hordoz és érhető napjainkban is. • Isten Igéjében, a példázatokban való elmélyedés, valamint a Szentírás megértésére és értelmezésére nevelés. • A tanulók nagykorú, érett, cselekvőképes hitének fejlesztése a tanulók applikációs készségének fejlesztése által. • A modulhoz tartozó példázatok tartalmának és központi üzenetének elsajátítása. • A modulhoz tartozó példázatok közös átgondolása, elemzése révén azok mélyebb üzenetének megláttatása.		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Bevezetés: Jézus példázatai, alapfogalmak és példázattípusok • Bibliai hermeneutika alapszabályai • Isten Igéjének faggatása: a tékozló fiú példázata a tanulók • gondolatainak tükrében • A tékozló fiú példázata – szómagyarázatok és az eredeti • kontextus tükrében • A tékozló fiú példázata – allegorikus értelemben • A tékozló fiú példázata – napjainkban: értelmezési lehetőségek • Isten Igéjének faggatása: a talentumok példázata a tanulók • előzetes gondolatainak tükrében • A talentumok példázata a szómagyarázatok és az eredeti • kontextus tükrében • A talentumok példázata – allegorikus értelemben	applikációs készség fejlesztése elemzési képesség fejlesztése allegorikus gondolkodás megértése	Az előzetes tudásra való új ismeretek beépítése példázatok értelmezése, megértése személyes élménnyé alakítása központi üzenet ejsajátítása mélyebb üzenetek megértése példázatok napjainkban való értelmezése, alkalmazása • A példázatok több szemszögből, több oldalról való megközelítése által annak kommunikálása, hogy Isten Igéje üzenetet hordoz és érhető napjainkban is. • Isten Igéjében, a példázatokban való elmélyedés, valamint a Szentírás megértésére és értelmezésére nevelés. • A tanulók nagykorú, érett, cselekvőképes hitének fejlesztése a tanulók applikációs készségének fejlesztése által.

A talentumok példázata – napjainkban: értelmezési lehetőségek		- A modulhoz tartozó példázatok tartalmának és központi üzenetének elsajátítása. - A modulhoz tartozó példázatok közös átgondolása, elemzése révén azok mélyebb üzenetének megláttatása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak mashal, parabola, példázat, kontextus, kortörténet, applikáció, hermeneutika, történet-kritikai módszer, bibliai-történeti módszer, dinamikus írásmagyarázat, spirituális írásmagyarázat, allegorikus írásmagyarázat, tipológia, formatörténet, kortörténet		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) a tanult példázatok, példázattípusok, alapfogalmak ismerete, központi üzenetek elsajátítása		

10. osztály (általános tantervű gimnáziumi osztály)

Alapmodulok összes óraszám:	18 óra
Kerettanterv által betervezett óraszám:	68 óra
Helyi sajátosságok óraszám:	7 óra
Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám:	50 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazzon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Név: Egyházismeret Típus: Alapmodul Csoport: Egyház- és vallásismeret Cím: A református egyházismeret alapjai	Órakeret: 17 óra + 1 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás - Tapasztalati élmények, információk és háttérismeretek a gyülekezeti életről, az MRE szokásrendjéről és az egyházi szóhasználatról. - Tapasztalati élmények az ünnepekről és az ünnepekhez kapcsolódó szentírási történetek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai - A tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy ismereteket szerezzenek az MRE felépítéséről, a református egyház alapfogalmairól, szóhasználatáról. - A világvallások alaptanításainak megismerése	

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Az MRE felépítése és társadalmi szolgálata • A reformátori tanítás négy alapelve • A gyülekezet, ahová tartoz(hat)unk • Gyülekezeti tag vagyok (lehetek) • A református istentisztelet • Ifjúsági csoportok és találkozók az MRE-ban • Magyar reformátusok határainkon túl • Más keresztyén felekezetek és az ökumené	Önismereti, tréning jellegű bevezető óra a közösségi élményekről, a közösségbe tartozás lehetőségeiről, érzelmi háttéréről. Csoportmunka: cikkek, rövid filmrészletek, stb. alapján rövid összegzés, beszámoló készítése az MRE társadalmi szolgálatáról. Plakátkészítés. Önálló gyűjtőmunka: gyülekezettörténet Csoportmunka: „ilyen gyülekezetet szeretnék” ötletbörze Liturgiai elemek céljának átbeszélése. Istentisztelet a médiában. Tanulói felidézése ifjúsági csoportokkal, találkozókkal kapcsolatban. Kapcsolódó kisfilmek (pl. Csillagpont), ppt-k közös megnézése. Magyar reformátusság térképének elkészítése azon országok, területek bejelölésével, ahol magyar reformátusok vannak. Kiselőadás lehetőségek más felekezetekről.	• Az egyház szervezeti felépítésének elsajátítása • Reformátori elvek megismerése és személyes alkalmazása • Saját gyülekezet megismerése, az elköteleződés támogatása • Az istentiszteleti rend elemeinek megismerése • A tanuló közösség-tudatának erősítése, a református egyház iránti pozitív attitűdjének megerősítése. • Aktív gyülekezeti tagság iránti vágyakozás segítése • Ismeretek az MRE felépítéséről, társadalmi szolgálatáról. • Az MRE aktuális püspökeinek, valamint a tanuló egyházmegyéjének esperes személyének ismerete. • Alapvető tájékozódás az MRE struktúrájában, fogalmi rendszerében.
Kulcsfogalmak/ fogalmak egyházkerület, egyházmegye, egyházközség, esperes, püspök, MRE, reformátori alapelvek, gyülekezet, gyülekezeti szolgálatok, lelkipásztor, presbiter, gondnok, kántor, református egyháztagság, református istentisztelet, sákramentum, úrvacsorás istentisztelet, egyházi év ünnepkörei, karácsonyi ünnepkör, húsvéti ünnepkör, pünkösti ünnepkör, határainkon túli magyar reformátusok		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) • Aktív részvétel az órákon • Egyházkerület, egyházmegye, egyházközség fogalmi ismerete; adott egyházmegye esperesének, egyházkerület püspökének ismerete; az MRE társadalmi szolgálatából legalább két terület megnevezése. • Legalább egy ifjúsági találkozó megnevezése. • Legalább 5 ország megnevezése, ahol magyar reformátusok vannak. • Keresztyén felekezetek fő jellemvonásai. • Zsidóság, iszlám, hinduizmus, buddhizmus és távol-keleti vallások alaptanításainak ismerete		

Név: Az öt tekercs Típus: Kiegészítő modul Csoport: Bibliaismeret, Ószövetség – Bibliai történetek Cím: Az „öt tekercs” – Isten jelen van az emberi élet eseményeinél		Órakeret: 14 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés	
Előzetes tudás Ószövetség könyvei sorrendjének ismerete. Bírák, királyok, fogság korának ismerete.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • Rámutatni arra, hogy Isten jelen van az emberi élet eseményeinél és van üzenete az ember számára azok során is. • A modulhoz tartozó bibliai történetek alapvető ismeretének elsajátítása. • Az ünnepek hétköznapiaktól elkülönülő megélésére nevelés. • A bibliai könyveken, illetve a hozzá kapcsolódó témákon keresztül a tanulók énképének és önismeretének fejlesztése. • Az emberi kapcsolatok felelősségteljes kialakítására és megélésére való nevelés. • Lelki egészségre nevelés. • Az adott témákhoz/bibliai történetekhez kapcsolódva segíteni a tanulók anyanyelvi kommunikációjának fejlődését, illetve a hallottak saját élettörténetükhöz való kapcsolását és beépítését (narratív interpretáció). • A történetekhez kapcsolódó témákon keresztül lehetőséget adni a tanulóknak különböző szerepekbe való behelyezkedésre, a szituációk több szempontból való megvizsgálására (szociális perspektívaváltás elősegítése), és segíteni a felkészülést a serdülőkor, ill. a felnőtt lét szerepeire.			
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)		Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Isten ünnepelni hív • Aki Istent választja: Ruth könyve • Itthon-otthon: család és hűség • „Szeretni tehozzád szegődtem” – Énekek éneke • Keresem az oldalbordám... • Kinél van a bölcsek köve? – a Prédikátor könyve • Fiatalság bolondság? • Szabad-e sírni, ha fáj? – Jeremiás siralmai		az ünnepi és a profán közötti különbség felismerésének képessége az ünnep lényegére való nyitottság kialakítása hűség Isten iránt, hűség a családban párválasztásunk és időnk Isten kezében van bűnbánatra jelentőségének felismertetése	• Az ószövetségi ünnepek megismertetése • Izrael ünnepeinek és azok értelmének megismerése és megértése • A kiválasztottság, Isten kiválasztásának megismertetése • A történeti korokon túl mutató, mai, aktuális helyzetekre érvényes kérdésekre való rálátás kialakítása • Isten tervének megvalósulása nem az emberi akaratától függ • Többféle értelmezési lehetőség bemutatása- Szentírás értelmezés formái, amik a megértést segítik (allegorikus, tipológikus, szó szerinti)

• Csak vonszolom a lelkem... • Királyné egy idegen országban – Eszter könyve • Ki vagyok én, hogy gondod van rám?	Isten a próbatételekben fellett is Úr annak megismertetése, hogy az Isten kiválasztása örök	• “Nem jó az embernek egyedül” “Elhagyja atyját és anyját” bibliai szövegek értelmezése • Isten és a választott nép kapcsolata-metaforikus megjelenésének megértése • Bölcsességirodalom a Prédikor könyve értelmezése alapján: istenfélelem tükrében megvizsgálni a dolgok hasznosságát • Rend, mint isteni fogalom tisztása - “mindennek rendelt ideje van” Érzékenyítés arra, hogy az idő Isten kezében van • Annak megtanítása, hogy a próbatételekben, nehézségben az Istenhez fordulásban lelhetünk vigasztalásra
Kulcsfogalmak/ fogalmak: sógorházasság, szegények törvénye, novella, próbatétel, hűség, engedelmesség, segítőtárs, oldalborda, erosz, filia, agapé, kronosz, kairosz, diaszpóra, panaszének, siralomének		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) • Az öt tekercshez tartozó könyvek ismerete, Izrael történetének, kiválasztottságának legfontosabb jellemzőinek ismerete,		

Név: Jézus gyógyításai	Órakeret: 14 óra + 2 óra összefoglalás, számonkérés
Típus: Kiegészítő modul	
Csoport: Bibliaismeret, Újszövetség – Bibliai történetek	
Cím: Jézus gyógyításai – Jézus hatalma a természeti erők felett	
Előzetes tudás: Jézus csodái Isten hatalmának jelei, Jézus csodáinak csoportosítása	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: • Kognitív cél: Jézus gyógyításairól és hatalmáról szóló igék megismerése, értelmezése • Affektív cél: Krisztus gyógyító erejében való bizalom megerősítése • Pragmatikus cél: Krisztus iránti elköteleződés támogatása és megerősítése	

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Egészség és betegség kérdése a mai világban • A hatalom, betegség, gyógyulás a bibliai gondolkodás keretében • Jézus hatalmának eredete, megnyilvánulásának módjai • Jézus gyógyításai - A gyógyítások célja, a hit szerepe a gyógyításokban - Testi betegségek - Lelki gyötrelmek - Szabadítás démoni megkötöttségekből • Halottak feltámasztása: Jézus hatalmának különleges megnyilvánulásai (kiegészítés) • Az ember szenvedésének kérdései Jézus gyógyításainak tükrében • A keresztyén ember viszonya a gyógyítás különböző formáihoz • Miben nyilvánulhat meg ma Jézus hatalma a keresztyének életében, az egyházban?	• egészséges gondolkodás történetének megismerése • a Biblia egészséggel és betegséggel kapcsolatos nézőpontjának megismertetése • Jézus egészségről alkotott felfogásával való megismerkedés • Pszichés zavarokkal kapcsolatos bibliai szemlélet elsajátítása • Isten iránti keresztyén attitűd erősítése • Jézus isteni hatalmának tudatosítása • Témával kapcsolatos – olykor szélsőséges – nézetek bibliai elveken nyugvó értékelésének elősegítése	• Saját személyes felelősségünk felismertetése a magatartásban • A jézusi attitűt megértésének segítése • A lelki egészség megtartásának segítése • Az Istennel való kapcsolat fontosságának hangsúlyozása • Krisztus iránti elköteleződés segítése és megerősítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak: gyógyítás, WHO, varázslás, pestis, csoda, betegség, bűn, szinoptikus, messiás, tünet, jel, megszállottság, depresszió, pszichoszomatikus betegségek, periféria, státusz, Samária, Embernek Fia, áldozat, Belzebub, felhatalmazás		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) • A gyógyítással kapcsolatos alapismeretek elsajátítása, messiási jelek értelmezése, a jézusi szemlélet: a bűn-betegség, hit-gyógyítás összefüggéseinek átlátása		

Név: Az első keresztyének Típus: Kiegészítő modul Csoport: Bibliaismeret, Újszövetség – Bibliai történetek Cím: Gyülekezeti élet, tanítói és prófétai írások az Újszövetségben		Órakeret: 16 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés	
Előzetes tudás: újszövetségi ismeretek			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • Kognitív cél: Az első gyülekezetek életének megismerése, az apostoli levelek és a cselekedetek könyve alapján • Affektív cél: Az egyház és a gyülekezet iránti elköteleződés kialakulása • Pragmatikus cél: A keresztyén életgyakorlat személyessé válása			
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok	
• Bevezetés: Apostolok és az első gyülekezet, tanítói és prófétai írások az Újszövetségben • Az első pünkösöd és az első gyülekezet (Csel 2; 11; 15) 1 óra • Élet az apostoli korban: Pétert és Jánost börtönbe vetik • (Csel 4), István vértanú (Csel 7) • Élet az apostoli korban: Saulból – Pál. Saul üldözi az egyházat (Csel 8,1-3) Saul megtérése (Csel 9,1-30) • Missziói utak röviden • Átvezetés: Levelek a gyülekezetekhez • Tanítások a gyülekezet számára 1. – A gyülekezet egysége és sokszínűsége (Róm 12 – kegyelmi ajándékok kérdése) • Tanítások a gyülekezet számára 2. – a szeretet megélése • (1Kor 13 – szeretethimnusz)	• kortörténeti ismeretek és vonatkozó bibliai történetek összefüggéseinek felismerése • hit és cselekedetek, szeretet, kegyelmi ajándékok helyes értelmezése	• A keresztyén egyház létrejöttének megismerése • Az apostoli kor főbb történéseinek elsajátítása • Apostoli levelek tartalmi elemeinek ismerete • Kegyelmi ajándékok biblikus értelmezése • Szeretethimnusz megismerése és értelmezése • Hit és cselekedetek kapcsolatának helyes értelmezése • Jelenések könyvével való ismerkedés	

• Tanítások a gyülekezet számára 3. – A tanítványság megélése: az új ember felöltözése (Ef 4,17-32; Kol 3,1-17) • Tanítások a gyülekezet számára 4. – Cselekedetek és hit (Jak 2,14-26) • Mit mond a Szentírás a jövőről? Jelenések könyve röviden		
Kulcsfogalmak/ fogalmak: koiné, hellenizmus, szinkretizmus, császárkultusz, diaszpóra, misztérium vallás, pogány, keresztyén, septuaginta, kegyelmi ajándék, misszió, új ember, ó ember, kegyelem, hit, cselekedet, vagyonszövetség, imádság, szeretetközösség, pünkösd, apostol, megtérés, egyház, zsinat, liturgia, úr napja, parúzia, prozelita, áldozócsüdtörtők, apokaliptika, utolsó ítélet, gyülekezet, diakónus, vértanú		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) • Apostoli kor kiemelkedő bibliai személyeinek és történeteinek ismerete: pünkösd és az első gyülekezet, illetve az apostolok élete és missziója • Jelenések könyvének szerkezeti felépítése		

11. osztály (általános tantervű gimnáziumi osztály)

Alapmodulok összes óraszám:	68 óra
Kerettanterv által betervezett óraszám:	68 óra
Helyi sajátosságok óraszám:	8 óra
Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám:	0 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Név: Hittani alapkérdések Típus: Alapmodul Csoport: Dogmatika Cím: A református hittan alapkérdései	Órakeret: 18 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás • Információk és háttérismeretek a református egyház dogmatikai gondolkodásmódjáról, a Heidelbergi Káté, II. Helvét Hitvallás, Apostoli Hitvallás látásmódjáról. • Tapasztalati élmények a következőkről: hitvallás, bűn, kegyelem.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • Felnőtt, érett, cselekvőképes hit kialakulásának és megélésének a segítése. • Az adott dogmatikai tételek kapcsán hitvallásainkra, a Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás vonatkozó kérdés-feleleteire való rámutatás, a hitvallásokban való jártasság elősegítése. • Református dogmatika alaptételeinek tanuló-centrikus, biblikus közvetítése, és azok gyakorlati megvalósulásainak, mindennapi életre való konzekvenciáinak áttekintése a diákok narratív interpretációjának elősegítésével. • A modulhoz tartozó dogmatikai kérdések református nézőpontú megközelítésének tanulóközpontú, módszertanilag sokszínű közvetítése, mely ismeretanyag elsajátításával a tanuló elégséges ismeretet szerez a református hittan középszintű érettségi teljesítéséhez. • Önismeret, énkép fejlesztése Isten és az ember kapcsolatát magában foglaló dogmatikai témák kapcsán. • Logikai kompetencia fejlesztése a református dogmatika alapigazságaiban rejlő összefüggésekre áttekintése révén. • Annak a tudatosítása, hogy a hit ismeretekből épül fel, illetve a hit megélését segíthetik a rendszerezett ismeretek.	

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Bevezetés a református hittan rendszerébe, alapfogalmak • Isten kijelentése • Az Ige hármas alakja, Sola Scriptura • A hit – Sola Fide • A Szentháromság Isten • A Teremtő Isten, Mindenható Atya, Isten gondviselése • A bűn kérdése • A Megváltó Isten – Sola Gratia, Solus Christus • A sákramentumok: keresztség és úrvacsora • A Szentlélek Isten személye és munkája • Törvény és evangélium • Az anyaszentegyház • Az eljövendő világ és örök élet	• Ezek rendszerezése, esetleges „hittan-szó-tár”füzetbe való lejegyzése. • Motivációként szituációs játék a jól ismert formákban: mutogatás, rajz, halandzsa-nyelv. • Kiscsoportos munka: egy esemény különböző források szerinti kitárgyalása, ez lehet nyugodtan mindennapos iskolai történet is. Pl. 3 elbeszélő egy címzetthez. • Az ún. „film-nézős” módszer: tanulók eljátszák a történetet, újra és újra „visszalassítva” míg fel nem fedezhető a megingás pillanata (ez sokféle lehet). Ezt vagy egy hasonló bevezetést követhet (de mindenképpen csak követheti!) a hitről szóló beszélgetés. • Előzetes feladat: természeti jelenségek felkutatása, irányítottan a klasszikusnak számító Nap, szél, stb. jellemzőinek összegyűjtése. • Kiscsoportos munka, tanári vezetéssel. Különböző teremtetéstörténetek, eredetmítoszok feldolgozása képekkel, szövegekkel, ezek összehasonlítása, elemzése tanári vezetéssel. • Ajánlott projekt: Ideális esetben informatikai jellegű órát lehet tervezni, pl. keresőprogrammal aktuális híreket találni, felvillantani, elemezni. • Beszélgetés, vita, képelemzés a témával kapcsolatban. • szokások bemutatása megbeszéléssel, személyes történetek a kereszteleőről (előzetesen kérhetünk képeket, családi történeteket /amennyiben vannak/ kereszteleőről.) • önálló munka, majd közös elemzés: mikor és mire volt szüksége az egyháznak (és/vagy a keresztyén embernek az Isten ilyen formájú jelenlétére?) • beszélgetés egy kiválasztott etikai parancsról: miért van szükség rá?	• Az Apostoli Hitvallás szövegű ismerete. • A hitvallásos alapfogalmak ismerete. • Alapvető ismeretek általános vallásos fogalmakról (kultusz, tabu, szent). • Alapvető bibliai fogalmak tisztázása, ismerete (pl. gondviselés, egyház, törvény, evangélium, stb.). • Egyháztörténeti ismeretek arról, milyen korszakokban hogyan változott a fogalmak használata és hogyan értelmezhetők napjainkban. • Az egyház mint térben és időben egy közösség, egyházi élet napjainkban. • Kiemelten fontos a két sákramentum tudatos megélésének tanításbeli megalapozása. • Kompetenciák: cselekvés, alkalmazási készség • Tájékozottság az Apostoli Hitvallás biblikus alapjait illetően. • Tájékozottság a biblikusan megalapozott tanokat illetően. • A keresztyén világlátás összefoglalható megmutatása, összehasonlítva más felfogásokkal. • Absztrakt gondolkodásmód, logikai készség és az összefüggések meglátására való képesség fejlesztése az adott témákon keresztül. • A modul felsőbb évfolyamokban (11-12.) történő használata esetén kiemelten fontos a két sákramentum tudatos megélésének gyakorlati megalapozása Belső motiváció • Eligazodni a sokféle hit között, megtalálni és felmutatni a keresztyénen belül a „saját” meggyőződést. Az egyéni felelősségtől a

	• Egyéni munka, önjellemzés készítése (röviden, akár apróhirdetési formában, stb.), majd újabb jellemzés készítése a múlt felidézésével együtt. Az utolsó körben a jövőbeni tervek hozzáadása történik. • Vita-óra. Előzetes felkészülést igényel, egyéni feladat a különböző világvége jóslatok összegyűjtése, prezentálása. Ez számtalan formában történhet, egy fontos, hogy mindenképpen képi is legyen.	közösségi felelősség felvállalását, megélését szeretnénk segíteni. • Az óráknak támogatniuk kell az egyéni felismeréseket, megfogalmazásokat, akkor is, ha elsőre nem a Heidelbergi Káté mindenre kiterjedő alaposságával szólnak meg. A modul elvégzésekor számolni kell azzal, hogy „kemény eledellel” nem kezdhető el a hitvallásos élet. • A tanulóknak szükséges érezniük, hogy a tanok nem elvont szituációkon keresztül érkeztek az emberi világba, hanem ezek azok, melyeket Isten kijelentett. • Tudatossá kell tenni, hogy e témakörökben előjövő kérdésekre adható válaszok nem gyors válaszok. • Tudatossá kell tenni, hogy e témakörökben előjövő kérdésekre adható válaszok a mindennapi hitgyakorlást segítik. • A modul felsőbb évfolyamokban (11-12.) történő használata esetén kiemelten fontos a két sákramentum megélésének belső megalapozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak Apostoli Hitvallás, reformátori alapelvek, Szentháromság, bűn, törvény és evangélium, anyaszentegyház, törvény hármasság, általános és különös kijelentés, II. Helvét Hitvallás, Heidelbergi Káté		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) • A fogalmak formai ismerete. • Fogalom: általános és különös kijelentés. • A Sola Scriptura reformátori alapelv jelentésének ismerete. • A Sola Fide reformátori alapelv jelentésének ismerete. • A Szentháromság fogalmának ismerete. • A Teremtő és Gondviselő Isten fogalmának ismerete. • A Sola Gratia és a Solus Christus reformátori alapelvek jelentésének ismerete. • A Szentlélek Isten szerepe a Szentháromságban. • A sákramentumok egy szituációban való működésének ismerete, a szereztetési igék memoritizerszerű ismerete.		

- A törvény és evangélium fogalmának ismerete, a törvény hármasságának ismerete. Az általános és a különös kijelentés fogalmának ismerete.
- A bűn fogalmának ismerete.
- Az anyaszentegyházról szóló hitvallási részek szöveghű ismerete. A közösség fogalmának megértése.
- Isten ígéretei közül egy-kettő ismerete.
- A feladatok végrehajtása, dolgozat elkészítése, teszt megírása és az órákon való együttműködő részvétel. Az Apostoli Hitvallás memoriterszerű ismerete.

Név: Etikai alapkérdések Típus: Alapmodul Csoport: Etika Cím: A keresztyén élet alapkérdései		Órakeret: 17 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés	
Előzetes tudás • Tapasztalati élmények, információk és háttérismeretek a gyülekezeti életről, az MRE szokásrendjéről és az egyházi szóhasználatról. • Tapasztalati élmények az ünnepekről és az ünnepekhez kapcsolódó szentírási történetek ismerete.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • A tanulókkal való közös gondolkodás a keresztyén élet alapkérdéseiben Isten Igéje, a Szentírás alapján. • A Tízparancsolatnak, mint Isten életre vezető, segítő tanácsainak a bemutatása, és azoknak a mai életre való konzekvenciáinak az áttekintése, több szempontú vizsgálata. A Tízparancsolat tanításának, etikai konzekvenciáinak a tanulók élettörténetéhez való kapcsolódásának elősegítése. • Keresztyén értékrendszer kommunikálása, belsővé válásának elősegítése, felkészítés a felnőtt lét szerepeinek krisztusi módon való megélésére. • A modulhoz tartozó etikai kérdések református nézőpontú megközelítésének tanulóközpontú, módszertanilag sokszínű közvetítése, mely ismeretanyag elsajátításával a tanuló elégséges ismeretet szerez a református hittan középszintű érettségi teljesítéséhez. • Az adott egység vonatkozó kapcsolódásai által a tanulók életvalóságából kiindulva annak a megláttatása, hogy Istennek az emberi élet alapkérdéseire is van üzenete; keresztyén önazonosság fejlesztése. • Az egyes témák tanulóközpontú végiggondolása révén nagykorú, érett, cselekvőképes hit megélésére nevelés. • Az adott egységek vonatkozó kapcsolati lehetőségei alapján szociális és állampolgári kompetenciák fejlesztése. • Önálló vélemény kialakításának segítése közvetített háttérismeretek, etikai alapkérdésekhez tartozó problémák, témakörök felvetése és átgondolása révén. • Keresztyén etikai szóincs és ezzel az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése. • Annak tudatosítása, hogy hitünk megélése döntési helyzeteket igényel.			
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)		Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Bevezetés az keresztyén etikába, etikai alapfogalmak • Az ószövetségi és jézusi etika, a szeretet kettős parancsolata alapján • Ki vagyok én? • A teremtettség, ember helye és feladata a teremtettségben • Az „én” Isten tükrében • Ki az én felebarátom?		• A megismert fogalmak megfelelő szövegkörnyezetben való felismerése, alkalmazása. • Csoportmunka: Az ószövetségi és a Jézusi etika hasonlóságainak és különbözőségeinek felfedése: a Tízparancsolat	Ismeretek • A Tíz Ige (Tízparancsolat) memoriter szöveghű ismerete. • Az etikai alapfogalmak definíciójának ismerete. • Alapvető ismeretek más etikai álláspontok sarokköveiről. • Alapvető bibliai fogalmak tisztázása, ismerete (pl. felebarát, törvény, kegyelem).

• A közösség: a keresztyén ember a gyülekezetben és a társadalomban • A Törvény: A Tízparancsolat és etikai konzekvenciái • Isten és más Istenek (1-2. parancsolat) • Isten és az ember (1-3. parancsolat) • A pihenés napja: munkaetika (4. parancsolat) • Szülők és felsőbbbség (5. parancsolat) • Gyilkosság és határesetei (6. parancsolat) • Kapcsolati és szexualitika (7. parancsolat) • Tiszteletben tartani a másét: (8-10. parancsolat) • A belső törvény: a lelkiismeret • Bevezetés az keresztyén etikába, etikai alapfogalmak • Az ószövetségi és jézusi etika, a szeretet kettős parancsolata alapján • Ki vagyok én? • A teremtettség, ember helye és feladata a teremtettségben • Az „én” Isten tükrében • Ki az én felebarátom? • A közösség: a keresztyén ember a gyülekezetben és a társadalomban • A Törvény: A Tízparancsolat és etikai konzekvenciái • Isten és más Istenek (1-2. parancsolat) • Isten és az ember (1-3. parancsolat) • A pihenés napja: munkaetika (4. parancsolat) • Szülők és felsőbbbség (5. parancsolat) • Gyilkosság és határesetei (6. parancsolat) • Kapcsolati és szexualitika (7. parancsolat) • Tiszteletben tartani a másét: (8-10. parancsolat) • A belső törvény: a lelkiismeret • Összefoglalás - számonkérés	vonatkozó részeinek összehasonlítása a Hegyi beszédben lévő Törvény magyarázatával. • Saját családfa elkészítése. Egy-egy tanuló családfájának bemutatása, esetleg rövid elemzése az osztályban. Kollázs készítése képek, újságkivágások, anyagok segítségével a „Ki vagyok én?” kérdésre adott individualista – illetve bibliai értelmezésre. • Az irgalmas samaritánus példázatának eljátszása mai kontextusba helyezve, mai szereplőkkel. A játék után a szereplők érzéseinek megfogalmazása (pozitívak és negatívak egyaránt). • Arra az alapvető kérdésre keressük a választ, hogy mit adhat a gyülekezet a keresztyén embernek, és mit adhat ő a közösségnek? Két állításról kellene vitacsoportot felállítani és vitatkozni: 1. Jó keresztyén lehetek közösség nélkül is, nincs szükségem feltétlenül	• Kortörténeti, szociológiai ismeretek arról, milyen volt a 10 parancsolat adásának kora, és miben különbözik ez napjainktól. • Bevezető ismeretek arról, mi teszi közösséggé a gyülekezetet. • A társadalom, közösségeink kirekesztő és befogadó folyamatainak ismerete (Ki az én felebarátom?) Pragmatikus fejlesztés • Tájékozottság a 10 parancsolat bibliai tanítását illetően. • Tájékozottság a Biblia emberképére nézve. • A különböző szituáció orientált órákon kreatív megoldási ötletek felsorakoztatása egy-egy probléma megoldására. • A probléma felmérésének, a lényeglátásnak az alkalmazása a konkrét szituációtól függetlenül is más helyzetben. • A „Ki vagyok én?” témánál 3-4 generációs családfa készítése, a főbb felismerések, következtetések megfogalmazása. • Szabadon választott parancsolat kapcsán riport készítése olyannal, aki konkrét élethelyzetében éli / élte meg a parancsolat etikai nehézségét; esetleg egy határkérdést. • Absztrakt gondolkodásmód, logikai készség és az összefüggések meglátására való képesség fejlesztése az adott témákon keresztül. • Cselekvési modellek, stratégiák megfogalmazása az egyes parancsolatok kapcsán.
--	---	---

	valahová tartozni. 2. Elköteleződés és közösséghez való tartozás nélkül nem élhetek teljes hívő életet. • Az egyes parancsolatokat érintő szituációkról való beszélgetés, szituációs játékok. • A Tízparancsolat ismerete memoriterként. Az egyes parancsolatok jobb megértését segítő szituációk eljátszása párban, nagyobb csoportban. Az etikai problémák felismerése és megfogalmazása. Keresztyén etikai szempontból releváns válaszok, megoldások keresése az egyes helyzetekben. Filmrészlet esetén filmelemzés írása (akár egy szereplő jellemfejlődéséről, akár a történet képzeletbeli folytatásáról, stb.). • Kiselőadás tartása arról, hogyan látták a filozófiában a lelkiismeret szerepét; különösen Kant. Rövid vers / elbeszélés írása arról, hogyan figyelmeztetett bennünket	Belső motiváció • Elsősorban olyan attitűd kialakulását szeretnénk segíteni, ami egyáltalán számításba veszi a tettek következményeit, és számol azzal, hogy felelős mindenki a saját tetteiért. • Az egyéni felelősségtől a közösségi felelősség felvállalását, megélését szeretnénk segíteni. • Elősegíteni azt, hogy keresztyén fiatalemberek ne a folyamatos utólagos „tűzoltás” vagy kríziskezelés jellemezze etikai téren az életüket, hanem tudatos, előre gondolkodó, mérlegelő és jobb döntéseket hozó életet élhessenek. • Ugyanakkor érezzék a kegyelem erejét, és világos legyen, hogy nem tudjuk 100%-osan megtartani a törvényt – nem is ezért tartjuk fontosnak. • Hozzásegíteni a tanulókat ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék és megélik mindennapi élethelyzeteikben.
--	---	--

	a lelkiismeretünk; illetve hogyan oldódott fel lelkiismeret furdalásunk. • Záró teszt megírása a tárgyi ismeretanyagból. Egy konkrét parancsolathoz köthető konkrét krízisre vonatkozó „akcióterv” megfogalmazása kimeneti lehetőségekkel.	
--	---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Tízparancsolat, etika, erkölcs, lelkiismeret, értékrend, norma, hedonizmus, utilitarizmus, deontológia, relativizmus, etika – keresztyén etika kapcsolata és különbözőségei, Jézus Krisztus és a törvény kapcsolata, az egyes parancsolatok kapcsán: bálvány, Isten, szombatnap, pihenés, szülőtisztelet, felsőbbség iránti tisztelet, paráznaság, gyilkosság, élet értéke, abortusz, elégedetlenség, vágyakozás, lopás, más tulajdona.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)

- Fogalom: erkölcs, etika, lelkiismeret, értékrend, norma, hedonizmus, utilitarizmus, deontológia, relativizmus, keresztyén etika
- Jézus törvényértelmezésének jellegzetességei, ismerete.
- Aktív részvétel a családfa elkészítése során, alapszintű összefüggések megértése ezzel kapcsolatban (pl. öröklődő konfliktusok, egyéb jellegzetességek a generációkban).
- Jézus válaszána ismerete az irgalmas samaritánus történetéből (az egész történet ismeretével).
- A két állításról szóló vitában történő egyértelmű állásfoglalás kialakítása indoklással együtt.
- Az egyes parancsolatok etikai summájának megfogalmazása. A szituációk történelmi részének megértése.
- A bibliai tanítás ismerete és a lelkiismeret szerepének rövid, tömör megfogalmazása. Krisztus váltságának szerepéről való tudás.

Név: Bioetikai kihívások Típus: Kiegészítő modul Csoport: Etika Cím: Ne ölj! – Az élet szentsége	Órakeret: 10 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás Tízparancsolat ismerete. Jézus törvényértelmezésének jellegzetességei, ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • Isten Igéjének értelmezése a XXI. sz. élethelyzeteiben. A kiválasztott bibliai parancsolat etikai tartalmának kibontása, adaptálása a Szentírás üzenete és történetei alapján.	

- Isten védelmező szeretetének és gondviselésének árnyalt megértése, a diákok személyes életére vonatkoztatva is.
- Isten tervének, illetve Isten Igében megnyilvánuló akaratának alapján a tanulók életvalóságából kiindulva a jelenre vonatkozó applikáció, saját élettörténethez való kapcsolás segítése.
- Etikai kérdésekben álláspontok kialakítása, nézőpontváltás alapján megértése, vitakultúra fejlesztése, a személyes meggyőződés felé erősítése.
- Bibliai igék és modern szövegek (média, sajtó, irodalmi alkotások), képző- és filmművészeti alkotások segítségével szituációk elemzése, feltárása, drámapedagógiai eszközökkel élethelyzetek imitálása, megoldáskeresés.
- A modulhoz tartozó etikai ismeretek, alapvető összefüggések és ezek kortörténeti és jelen társadalmi hátterének a bemutatása, és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja.
- A magyar társadalomra vonatkozó szociológiai és statisztikai adatok alapján bűnvallás és a megtérés reménységéről való bizonyágtétel lehetőségének érzékeltetése.

A bibliai etika és a bioetika tudományterületének egyes példákon keresztül történő felvillantása.

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Az élet fogalmának értelmezése a Szentírás és a kortárs tudomány alapján. Kezdet és vég etikai kérdései • A gyilkosság és a halálbüntetés • Fogamzásgátlás etikai kérdései • Abortusz, szelektív abortusz, genetika, génmanipuláció etikai kérdései • Önpusztítás, öngyilkosság (szenvedély, szorongás, depresszió) • Euthanázia, "kegyes halál" • Háború és béke etikája • A teremtetett élet: környezet- és állatvédelem • A jézusi értelmezés: az igazi gyilkosság a szeretet nélküli szív. A gyűlölet és agresszió	• Az élet Isten teremtetése, az élet ajándék: bevezetés témakörbe • Halálbüntetés jogosságának kérdése. Bűn-büntetés kérdésköre. Mía célja a halálbüntetésnek? Büntet, vagy elrettent? • az abortusz 4 oka • a szelektív abortusz megfogalmazása, érzékenyítés a felelősségre - folyamat megszakítás... • Passzív és aktív euthanázia kérdéseinek tisztázása • Béke ígérete a Bibliában, Jézus kereszthalála, mint a békeesség szerzése	• a bűn nem privát dolog, hanem hatással van a környezetre, közösségre • egyházunk tanításai az eutanáziával kapcsolatban • Az aktív- passzív euthanázia fogalmának ismerete • Önálló véleményalkotás és vitakészség kialakítása bármely témában • Az emberi élet kérdéseivel kapcsolatos tudás megismerése (az élet Isten ajándéka, nem az ember dönt felőle) • Az abortuszkérdés legfőbb dilemmáinak megismerése és biblikus értelmezése • Gyűlölet és agresszió jézusi értelmezésének elsajátítása • A teremtetett világ iránti felelősség kialakítása

	• Igazságos háború kérdése, mint etikai dilemma tisztázása • Erőszakmentesség: (Gandhi, Martin Luther Kinga) • Pacifizmus kérdéseinek tárgyalása (jogos önvédelem, fegyveres szolgálat megtagadása, vagy elfogadása...) (Fegyvertelen katona), Terrorizmus, Cél szentesíti az eszközt dilemmájának tárgyalása • „Műveld és őrizd” parancs értelmezése és gyakorlati felelőssége. Ökogyülekezetek, teremtés hete • Verbális háború, gyilkosság specifikus megjelenései-gondolattal, szóval, cselekedettel és mulasztással	
Kulcsfogalmak/ fogalmak hedonizmus, mechanikus emberkép, méltóság, abortusz, szelektív abortusz, géntechnika, géntranszfer, szervátültetés, szenvedély, szorongás, depresszió, eutanázia, bellum iustum, erőszakmentesség, pacifizmus, terrorizmus, anarchizmus, fenntartható fejlődés		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) • Egészség-betegség, élet-halál, emberi élet, mint érték- méltóság-teremtettség kérdésének biblikus megközelítése, annak megfogalmazása • Bibliai példák alkalmazása az adott témák kapcsán • A keresztyén etikai válaszok megfogalmazása krisztusi váltságmű tükrében		

Név: Egyháztörténeti áttekintés Típus: Alapmodul Csoport: Egyháztörténet Cím: Beszélj el fiaidnak!		Órakeret: 15 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás • Információk és háttérismeretek az adott egyháztörténeti esemény történelmi háttéréről. • Személyes tapasztalatok a magyar reformációról, az adott terület magyar reformációjának emlékeiről.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • Isten Igéje hatásának, Isten ígéretei megvalósulásának meglátása és megértése egyes történelmi korszakokban, különböző társadalmakban, beleértve népünk és hazánk történetét. • A Szentlélek Isten munkájának és a Krisztus-testként élő egyház helyzetének példákon keresztül történő bemutatása egyes kiragadott történelmi korszakokban, a keresztyénség egész világon való elterjedése néhány főbb állomásának bemutatása. • Az isteni kijelentésre való emberi ráismerés és az annak való engedelmeskedés bemutatása különböző népek, korok, személyiségek életében (jó és rossz példák alapján). Az eltérő történelmi korszakok kiemelt fordulópontjain előforduló személyes élethelyzetekben vállalt hitvallásos döntések bemutatása, megpróbáltatás és áldás értelmezése, Isten gondviselésének és a hit erejének megmutatása egyes esetekben. • A történelmi események érdekes, logikus, érthető, személyes jellegű, tanulókhöz igazított bemutatása, melyet a diákok saját tudásukba be tudnak építeni. Cél, hogy a tanulók az ismert történelmi időben és térben is el tudják helyezni a tanultakat. • A modulhoz tartozó egyháztörténeti ismeretek, alapvető összefüggések és ezek kortörténeti háttérének a bemutatása, és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. A történelem érettségi követelmények református nézőpontú átismétlése, árnyalt elsajátításának támogatása. • A történelem és az egyháztörténet alapvető fogalmainak, szakszókincsének használata és elmélyítése, történelmi források többszempontú elemzése, következtetések megfogalmazása.		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
• A reformáció kora 1 óra • A protestantizmus Anglia és Hollandia történelmében 1 óra • A polgári állam és az egyház a XIX. században • 1 óra • Világmisszió 2 óra	• A reformáció terjedése térképek alapján. Forráselemzés: A 95 pont. Kálvin munkásságának vagy reformatori életutaknak a bemutatás.	• Az egyház, mint a Szentlélek munkája, a Krisztus teste, Isten választottainak közössége. • Isten gondviselése közösségek és az egyéni sorsok példáin át. • Isten Igéjének mindenkor aktuálisan ható ereje, az egyház jelenléte kora társadalmában.

• A keresztyén egyház a XX. sz. megpróbáltatásai között 1 óra • Egyház és globális kihívások 1 óra • A keresztyénség felvétele Magyarországon 1 óra • A reformáció százada Magyarországon 1 óra • Ellenreformáció és vallási türelem 1 óra • A XX. század magyar református egyháza • 2 óra • Egyházunk ma	Dramatikus megjelenítési lehetőség: hitviták. • Felekezetek családfájának közös készítése. Dramatikus megjelenítési lehetőség: az ipari forradalom hatása a családokra, a társadalmi mobilitásra. • Térképek alapján a keresztyénség világmissziója a XV–XIX. században. Dramatikus megjelenítés vagy esszéírás: a misszió etikai dilemmái (pl. amerikai és afrikai őslakosok helyzete, gyarmatosítás, rabszolgaság kérdései). • Beszámolók illetve dramatikus megjelenítés pl. Albert Schweitzer, Dietrich Bonhoeffer, Teréz anya, Billy Graham életműve. Ismert, helyi magyar 20. századi keresztyén személy életútja. Dramatikus megjelenítés: keresztyén helytállás a XX. sz.-i morális kérdésekben. • Beszámolók vagy dramatikus megjelenítés:	• A reformátusság jelenléte a magyar történelemben. • Isten megszólító Igéjének az adott korban való meghallása. • A keresztyén misszió világszerte. A legfontosabb felekezetek. • Az egyházszervezet néhány meghatározó változása. • A keresztyénség megújításának szükségessége. • A kegyesség, a hitvalló élet néhány egyéni és közösségi példája. • Az egyháztörténeti közös műveltség megalapozása. Pragmatikus fejlesztés: • Szövegértési és önálló tanulási kompetenciák fejlesztése. • Ismeretszerzés történelmi atlaszok, térképek, ábrák, adatsorok, grafikonok segítségével. • Önállóan szerzett ismeretek rendszerezése tanári útmutatással. • Kiselőadások, tanulói beszámolók bemutatása, esetenként digitális megoldások támogatásával. • Vitakultúra, érvelés fejlesztése. Egyes szituációk megjelenítése. • Néhány egyháztörténeti jelentőségű kérdésben többféle értelmezés ismerete, a református álláspont melletti érvelés képessége. Belső motiváció • A magyar református keresztyén identitás erősítése, tudva, hogy az ifjabb generáció szintén a saját korában és történelmi helyzetében éli hitvalló életét.
---	---	--

	Dévai Bíró Mátyás, Sztárai Mihály, Szegedi Kis István, Kálmáncsehi Sánta Márton, Huszár Gál életműve kapcsán. Beszámolók vagy forráselemzés: A reformáció és a művelődés összekapcsolódása: Méliusz Juhász Péter, Dávid Ferenc, Károli Gáspár, Szenczi Molnár Albert életművében. • Beszámolók: Bocskai István, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György, Lorántffy Zsuzsánna egyháztörténeti jelentősége. Református diákélet. A vándordiakok helyzete. A gályarab prédikátorok. • Beszámolók a kortörténeti háttérrel. Forráselemzés: az ébredés lehetőségeiről, a lelkigondozás egyes lehetőségei. • A református egyház társadalmi jelenlétének bemutatása példákon keresztül (pl. ifjúsági munka, intézmények, média).	• A gyülekezet, az egyházközség és az anyaszentegyházhoz való elköteleződés kognitív, érzelmi és felelősségvállalásban megjelenő elemeinek mélyítése. • A keresztyén küldetésben, élethivatásban, szolgálatban vállalt küzdelmek és áldozatok jelentőségének megélhetővé tétele. • A református keresztyén ünnepek mélyebb átélésének támogatása. • A közösséghez való tartozás erősítése közös hagyományaink és múltunk tudatosításával. Az emberi esendőség, a bűn szerepének és Isten kegyelmének megértése az egyháztörténet egyes eseményei kapcsán.
--	--	--

12. osztály (általános tantervű gimnáziumi osztály)

Alapmodulok összes óraszám:	0 óra
Kerettanterv által betervezett óraszám:	56 óra
Helyi sajátosságok óraszám:	56 óra
Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám:	0 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Név: Diakónia Típus: Helyi tervezésű modul Csoport: Diakóniai ismeretek Cím: Bevezetés a diakóniába		Órakeret: 10 óra
Előzetes tudás: Apostolok cselekedetei- diakónusok		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Kognitív cél: A diakónia, szeretetszolgálat fogalmának és működésének megismerése Affektív cél: Szociális készségek és képességek kialakítása, empátia, problémaérzékenység iránti fogékonyság kialakítása Pragmatikus cél: A diakónia gyakorlatban való megvalósítása, szemléletformálás		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
A diakónia fogalma A szeretetszolgálat működése Ismeretek elsajátítása az intellektuális képességgal élőkről Diakónia az Ószövetségben Diakónia az Újszövetségben Érzékenyítés	Érzelmi és szociális kompetenciák fejlesztése Problémák, segítségnyújtás keresztyén szemléletű megközelítése Empátia, elfogadás, együttműködés, alkalmazkodás fejlesztése A vonatkozó bibliai kapcsolódás felismerése	A diakónia fogalmának megismertetése Az intézményes szeretetszolgálat működésének ismerete Az intellektuális képességgal fogalom ismerete Az intellektuális képességgal élőkhöz való keresztyén viszonyulás elsajátítása Az ó-és újszövetségi diakóniai fogalmak és bibliai igehelyek és azok magyarázatának és kapcsolódásának megértése A diakóniai programra való felkészítés

Kulcsfogalmak/ fogalmak: diakónia, empátia, elfogadás, szeretetparancsolat, megértés, odaadás, odaszánás, sérült, ép, intellektuális képességszavar, gyermek, fejlesztés, segítségnyújtás, problémaérzékenység, problémamegoldás, alkalmazkodás, támogatás, figyelem, önfeláldozás, áldozathozatal, szervezet, méltóság, hátrányok, hátrányos helyzet

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)

- Diakónia fogalma az Ó és Újszövetségben, érzékenyítő foglalkozásokon való aktív részvétel, „Irgalmasság cselekedetei” írásbeli munka elkészítése a Mt 25, 35-40 alapján

Név: Diakónia Típus: Helyi tervezésű modul Csoport: Diakóniai gyakorlat Cím: Diakóniai gyakorlatban	Órakeret: 46 óra
Előzetes tudás: Elméleti tudás a diakóniáról és szervezetekről	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

Kognitív cél: A partnerszervezetek működésének megismerése

Affektív cél: A diakóniai gyakorlat iránti belső motiváció kialakítása

Pragmatikus cél: A diakóniai gyakorlat során tapasztaltak keresztyén életgyakorlatban való alkalmazása

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
Intézménylátogatás Intézményválasztás Diakóniai gyakorlat Tapasztalatok megbeszélése Zárófeladat elkészítése	Érzelmi és szociális kompetenciák fejlesztése Problémák, segítségnyújtás keresztyén szemléletű megközelítése	Partnerintézmények működésének megismerése Személyhez leginkább illeszkedő intézmény kiválasztása Gyakorlaton során felmerülő feladatok ellátása, aktív részvétel Érzelmi és szociális kompetenciák elméleti és gyakorlati úton való fejlesztése Problémaérzékenység és megoldás készségének és képességének támogatása Feladatok, kihívásokkal való megküzdés megsegítése Szóbeli és írásbeli beszámolás a diakóniai gyakorlatról, személyes élmények megfogalmazásának segítése

Kulcsfogalmak/ fogalmak: partnerszervezetek nevei, az elméletben használt fogalmak

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)

- A diakóniai gyakorlaton való aktív részvétel, zárófeladat elkészítése és bemutatása

Előkészítő osztály (nyelvi előkészítő osztály)

Alapmodulok összes óraszám:	56 óra
Kerettanterv által betervezett óraszám:	68 óra
Helyi sajátosságok óraszám:	5 óra
Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám:	12 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Név: Kohéziós modul Típus: Alapmodul Csoport: Kohéziós modul Cím: „Mindnyájan egyek legyenek” – Bevezetés a keresztyén gyülekezetek világába	Órakeret: 15 óra + 1 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás • Tapasztalati élmények, információk és háttérismeretek a gyülekezeti életről, az MRE szokásrendjéről és az egyházi szóhasználatról. • Tapasztalati élmények a Szentírás használatáról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • A legfontosabb kegyességi és liturgiai szövegek megismerésével megalapozni a református hit- és erkölcsstan tanulásának egységes alapjait. • Jelenség szinten ismertetni a keresztyén vallásgyakorlás kiemelt mozzanatait. • A hit és az Istennel való találkozás mindennapi lehetőségének tudatosítása. • A bibliai és egyházi szövegeken keresztül a tanulók helyes emberképének orientálása. • A közösség felelősségteljes kialakítására és megélésére való nevelés. Bevezetés a református gyülekezetek világába, szokásrendszerébe. • A tanuló helyes egyházképének orientálása. • Az MRE iránti személyes elköteleződés segítése. • A református egyház főbb tanításainak bemutatása. • Lelki egészségre nevelés. • Az adott témákhoz/bibliai szövegekhez kapcsolódva, a memoriterek által is segíteni a tanulók anyanyelvi kommunikációjának fejlődését. • Tájékozódás a Bibliában és az énekeskönyvben. • Az istentiszteleteken, áhítatokon, hitéleti alkalmakon való részvétel értelmi és érzelmi erősítésével, az „otthon vagyok a gyülekezetben” érzésének, a hit és a hitvalló élet iránti elkötelezettségnek alapozása. • A négy alapelv ismerete. • Háttérkutatásban való részvétel a gyülekezet történetéről. • Lelkipásztor, presbiter, gondnok, kántor fogalmának ismerete.	

• Aktív részvétel a témáról szóló ötletbörzében és a háttérkutatásban. • A református egyháztagság fogalmának és fő jellemvonásainak ismerete. • A református istentisztelet fő jellegzetességeinek ismerete. • Az egyházi év ünnepeireinek és ünnepeinek ismerete. • Az esküvői és keresztelési fogadalom szövegének ismerete. • Aktív részvétel az órához kapcsolódó projektben.		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Bevezetés • Életünk összefoglalása: Az imádság. A Miatyánk • Cselekedeteink összefoglalása: A Tíz Ige • Hitünk összefoglalása: az Apostoli Hitvallás • A sákramentumok: keresztség és úrvacsora • Bibliával a kezemben • Énekeskönyvvel a kezemben • Istentiszteleten • Szolgálati lehetőségek a református istentiszteleten • A református egyházközség, ahonnan származom / ahová tartozom - A gyülekezetem múltja • (története) - Szolgálattevők a gyülekezetben: lelkész, presbiter, gondnok, stb. - Az egyházközség társadalmi szolgálata és lehetőségei • Gyülekezeti tag vagyok (lehetek) • A református istentisztelet - A vasárnapi istentisztelet és liturgiája - Ünnepi alkalmak a gyülekezetben - Különleges alkalmak (esküvő, keresztelés, temetés) • A református tanítás négy alapelve • Áhítaton (kiegészítés)	• Néhány tanuló beszámolója a gyülekezetéről. • Csoportmunka: pl. szükségletek felmérése (szükségletlista) • Megbeszélés: A Miatyánk kéréseinek elemzése: miért fontos? Az imádkozás, mint élethelyzet. • A Miatyánk memoriter felmondása egyéni, páros, csoportos helyzetekben. • A Tízparancsolat és a Tíz Ige kifejezések rövid értelmezése. • A szükségletlista és a Tízparancsolat összevetése. Montázskészítés a Tízparancsolat megsértéseiről. A Tízparancsolat megkeresése a Szentírásban. Az egyszerűsített szöveg memoriter felmondása egyéni, páros, csoportos helyzetekben. Vázlat a Tízparancsolat struktúrájáról. • Képzőművészeti alkotások elemzése vagy ppt készítése Jézus életéről a Hitvallás	Ismeretek • Az Úri imádság, az apostoli Hitvallás és a Tíz Ige (Tízparancsolat) memoriter szöveghű ismerete. • A szereztetési igék tartalmi ismerete. • Tájékozottság e szövegek liturgiai szerepéről. • Bevezető ismeretek arról, mi teszi közösséggé a gyülekezetet. • Tájékozódás a Szentírásban, az énekeskönyvben – a rövidítések feloldása, a tartalomjegyzékek, a fejezetszámozások, illetve az énekeskönyvi számozások szerint. • Ismeretek más énekgyűjteményekről (pl. helyi énekválogatás, ifjúsági énekeskönyv). • Az imádság, az etika, a hitvallás, a sákramentumok és az istentisztelet témákról szóló református felfogás megalapozása, előkészítése. • Alapvető ismeretek a Magyarországi Református Egyházról és szolgálatáról. • Az ünnepi istentiszteletek, valamint a keresztelő, esküvő és úrvacsora. • Az egyházi év: ünnepek, ünnepkörök. Pragmatikus fejlesztés: • A korábbi egyházélmények tudatosítása, rendezése, erősítése vagy helyretétele.

• A szeretet himnusza vagy a boldogmondások (kiegészítés)	illusztrálására. Rövid bemutatás Máriáról és Pilátusról. Adatgyűjtés, példatár és poszter készítés az egyház szolgálatáról. • Megbeszélés: a víz mint szimbólum. A keresztelés és az úrvacsora liturgiájának és gyakorlatának összevetése a szereztetési igékkel. • Megbeszélés / vita: Ki részesülhet a sákramentumokban? • Opció: A szereztetési igék memorizálása. • A Miatyánk megkeresése a Bibliában. Bibliai könyvek sorrendje, a Biblia szerkezete, a Biblia, mint könyv részei és függelékei. Bibliai helyek keresése és kódolása. • Keresés számítógépes bibliai szövegekben. Biblia-olvasó napló készítése. • Opció: a Bibliai könyvek sorrendjéről szóló memoriter. • Az énekeskönyv szerkezete, függelékei. Más énekgyűjtemények bemutatása. • Egyes énekek keresése szám, kezdősor alapján. • Egyházzsociológiai tapasztalatszerzés, tartalmi emlékeztető készítése az	Aktív gyülekezeti tagság lehetőségeinek tudatos keresése • Bekapcsolódási lehetőség a modul során legalább három alkalommal a gyülekezeti élet közösségébe (pl. istentisztelet, találkozás az egyházközség szolgálattevőivel, stb.). • Alapvető ismeretek határainkon túli magyar reformátusokról. • Alapvető ismeretek az ökumené fogalmáról, megvalósulási lehetőségeiről. • Alapvető ismeretek az evangélikus, római katolikus és görög katolikus felekezetekről. • Háttérismeretek átadása - o az imádság szerkezetéről, kéréseink tartalmáról, az imádságról, mint párbeszédéről; - o a hitvallási helyzetről, hitünk alapigazságairól; - o a Tízparancsolat betartásáról, mint Istennel való közösségünk érezhető jegyei; - o a törvény Krisztusban és Krisztus által adott összefoglalása; - o a keresztyén közösségbe való betagolódás és közösségvállalás látható szertartási elemei; - o Isten kijelentése: a kijelentett, a hirdetett és a látható Ige fogalmának megalapozása; - o a mindennapi bibliaolvasás, mint különleges református örökségünk; - o Teológiai szakkifejezések használatának előkészítése: gondviselés, megváltás, hit, kegyelem, Szentírás, törvény, evangélium, bűnbocsánat, anyaszentegyház, gyülekezet, keresztség, úrvacsora, zsoltár, dicséret; - o A felekezetek közötti kapcsolattartás lehetőségeiről és nehézségeiről.
---	---	---

	igehirdetésről, cikk, élménybeszámoló az istentiszteletről. • Megbeszélés: hogyan válik közösséggé a gyülekezet? • Pármunka (csoportmunka): azonos gyülekezetbe tartozás esetén az egyházközség történetének megosztott feldolgozása és órán való bemutatása. Ha a tanulók több egyházközségbe tartoznak, a saját egyházközségük történetének szemléletes bemutatása. • Interjú készítése a jelen lévő szolgálattevőkkel, aktív részvétel az órai beszélgetésben. • Az egyházközségben történő társadalmi szolgálati területek feltérképezése és a kiaknázatlan lehetőségek összegyűjtése. • Csoportmunka: gyülekezeti lehetőségek feltérképezése, havi gyülekezeti. • A vasárnapi istentisztelet liturgiájának magyarázó bemutatása. • Csoportmunka: ünnepi alkalmak jellegzetességeinek összegyűjtése. Megelőző feladat: Az egyházi év ünnepei	Pragmatikus fejlesztés: • Tájékozódás a Szentírásban és az énekeskönyvben. • Részvétel legalább havonta egy istentiszteleten, (köztük lehetőleg egy sakramentális alkalmon), liturgiai és teológiai megfigyelések rögzítése. • Legalább egy héten át mindennapi bibliaolvasás, és rövid feljegyzések készítése erről (olvasott szakaszok, körülmények, gondolatok, élmények). • A Miatyánk, a Hitvallás illetve a Tíz Ige szerkezetét és tartalmát feltáró vázlat vagy poszter készítése. • A Miatyánk, a Hitvallás illetve a Tíz Ige tartalmának jelenléte a mindennapjaink világában: kihívások, bizonyágtételek. • A témák megvitatása során lehetőség adódik szituációk, események, élethelyzetek hit oldaláról való megközelítésére és az ehhez kapcsolódó szerepek, élethelyzetek elképzelt, szituatív megelevenítésére és közös átgondolására. • Közös terminológia fejlesztése a memoriterek értelmezése által. • Absztrakt gondolkodásmód, logikai készség és az összefüggések meglátására való képesség fejlesztése az adott témákon keresztül. • Isten gondviselésének fölfedezése a Miatyánk kéréseinek, a Tíz Ige és a sakramentumok közösségmegtartó erejének elemzése segítségével.
--	---	---

	alapján a gyülekezet ünnepi szokásainak összegyűjtése. • Tanulói élmények felidézése az esküvővel, temetéssel, keresztelővel kapcsolatban. • Projekt: Egy gyülekezeti ifjúsági istentisztelet közös megtervezése. • Beszélgetés, vita a 4 alapelv jelentéséről • Az áhítat, az imádkozás, a fohász összevetése. Az áhítat és az istentisztelet többszemponútú összehasonlítása. • Megbeszélés a szeretetről / boldogságról: kinek mit jelent. A szeretet/ boldogság jellemzőinek kigyűjtése. Opció: A szeretet himnuszának vagy egy részének / a boldogmondásoknak memoriter ismerete. • Néhány hitéleti forma bemutatása (pl. A marsi riporter interjúja: miért jártok templomba?). • A memoriterek változatos formában történő számonkérése. • Bibliai helyek visszakeresése. • Alapfogalmak értelmező jellegű használata.	• A korábbi egyházélmények, egyházi kapcsolatok tudatosítása, helyzetétele, rendezése, erősítése. Belső motiváció • Egy olyan szemléletmód elsajátításának segítése, melyben a tanuló erősödik az Istennel való élő kapcsolat erősítésének szükségességében, egyre jobban megéli ennek áldásait. • A egyéni kegyesség és a hitéleti részvétel legyen természetes része a református iskola diákjai életének. • Erősíteni a gyülekezet-tudatot, a keresztyén közösség egymást megerősítő hasznosságát. • Hozzásegíteni a tanulókat ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék és megélik a mindennapokban.
--	---	---

	Krisztus élete a Hitvallás fényében.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak Miatyánk, Tízparancsolat, Apostoli hitvallás, keresztség, úrvacsora, szereztetési igék, Biblia, könyv, fejezet, vers, zsoltár, dicséret, rövidítések a Bibliában, istentisztelet, áhítat, bibliaolvasó-napló, memoriter		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) - Az Úri imádság szöveghű ismerete (RÚF 2014 szerint). - A Tízparancsolat egyszerűsített szövegének szöveghű ismerete (református felosztás). - Az Apostoli hitvallás új (ökumenikus) szövegének szöveghű ismerete. - Fogalmak: keresztség, úrvacsora. A szereztetési igék tartalmi ismerete, értelmezése. - Fogalom: Biblia, könyv, fejezet, vers, zsoltár, dicséret. A rövidítések feloldása útmutató segítségével. Keresés az elektronikus bibliai szövegekben. - Résztétel és megfigyelések rögzítése legalább havonta egy istentiszteleten. Egyhetes bibliaolvasó-napló elkészítése. - Néhány igevers szöveghű ismerete.		

Név: Bibliaismeret – Ószövetség Típus: Alapmodul Csoport: Bibliaismeret, Ószövetség – Bibliai történetek Cím: Isten szövetséget köt népével	Órakeret: 18 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás - Információk és háttérismeretek az Ószövetség világáról és a kapcsolódó témákról. - Tapasztalati élmények a következőkről: küldetés, feladat, bűn, szövetség, megbánás, helyreállítás, szabadulás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai - A Szentháromság Isten egyéneket és népet megszólító akaratának, egyén életvalóságát meglátó szeretetének kommunikálása. - Az Ószövetségi Szentírásra, mint Isten Igéjére – illetve a keresztyén élet vezérfonalára való rámutatás; az Ószövetségben való jártasságra nevelés az egyes témákon keresztül. - A Szentháromság Isten ószövetségi tervére való rámutatás; a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy felfedezzék Isten az embernek kinyilatkoztatott akaratát az egész Bibliában, így az Ószövetségben is; Isten tervének, illetve Isten a történetekben megnyilvánuló akaratának a tanulók életvalóságából kiindulva a jelenre vonatkozó applikáció, saját élettörténethez való kapcsolás segítése. - A modulhoz tartozó bibliai történetek ismereteinek, alapvető összefüggéseknek, alapvető bevezetéstani háttérnek a bemutatása és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. - Az ószövetségi Szentírás, illetve alapvető bevezetéstani ismeretek logikus, érthető, tanuló-centrikus bemutatása, melyet a diákok saját tudásukba be tudnak építeni.	

- Az Ószövetség könyveinek, történeteinek olyan bemutatása, mely segítségével a tanulók időben és térben, illetve a Szentírás egészében is el tudják helyezni a tanultakat.
- Az adott egységekhez tartozó történeteken keresztül annak a felmutatása, hogy Istennek terve és üzenete van az emberi élet és a történelem szituációiban is, és Isten gondviselő szeretete végigkíséri az emberiség életét.
- A Biblia alapvető fogalmainak, szókincsének használata és a tanulók hozzásegítése az ószövetségi alapvető szóhasználatból való ismerőssé váláshoz.
- Az Ó- és Újszövetség egységére való hangsúlyozott rámutatás.
- Megismerni az Isten–ember kapcsolat alakulásának alapköveit
- A szövetség/ szerződés fogalmának értelmezése a bibliai kontextusban
- Felismerni az elhívás–engedelmesség–a hit küzdelmes útja–Isten kitartó hűsége összefüggéseket
- Rámutatni, hogy Isten szövetsége nem egyéni alkalmasság függvénye, hanem Isten szuverén döntése, ami szerint Ő maga cselekszik.
- Újszövetségi összefüggések felismerése – Krisztusban beteljesített szövetség.

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Bevezetés az Ószövetségbe • A világ teremtése és a bűnbeesés (1Móz 1-3) • Noé és a vízözön • (1Móz 6,9-9,17) • Isten szövetséget köt az ősatyákkal: Ábrahám • (1Móz 15) • József és a nép Egyiptomba kerülése (1Móz 37,39-47) • Izrael népe szenved Egyiptomban (2Móz 1-2), Kivonulás Egyiptomból (2Móz 12-13) • Isten szövetséget köt Izrael népével: páska és Tízparancsolat (2Móz 19-20, 5Móz 4-5) • Izrael honfoglalása és az első vezetők, pl. Gedeon (Bir 6-8) • Izrael királyt kíván: Sámuel és Saul (1Sám 8-31) • Egységes királyság kora: Dávid és Salamon uralkodása • Az ország kettészakadása (1Kir 12) • Isten követői: a próféták, Illés történetén keresztül • Az asszír és babiloni fogság • Hazatérés a fogságból (Ezsd 1, Neh 2-3) • A próféták, mint a szövetség védelmezői • Újszövetség ígérete	• A Szentírás eddigi ismeretének összefoglalása. • A vonatkozó bibliai történet közös értelmezése a vallástanár vezetésével. • Vita, témája: a jó és a rossz a világban. • A történet drámapedagógiai feldolgozása kiscsoportban. Az egyik csoport a bibliai történetet szöveghűen adja elő, a másik csoportban a mai kor emberei jelenjenek meg. • Házi feladat: Készítsünk egy mai (facebookos)	Ismeretek • A Szentírás ihletettségének értelmezése • Isten és ember közötti szövetség jelentése az Ószövetségben • A kánon fogalma • A lineáris teremtéstörténet és az eredendő bűn értelmezése • A protoevangélium fogalma • Kortörténeti ismeretek: városi életmód szemben a nomáddal • Az elhívás fogalma • Az engedelmesség értelmezése • A nevek szerepe és jelentősége az Ószövetségben • Az ószövetségi családkép és az elsőszülöttség fogalma • Egyiptom és az ószövetségi történet kapcsolata • Isten hűsége a szenvedésben és kitalizottságban • Az áldozat(hozatal) szerepe • Mózes személye, a Sinai hegy jelentősége • Az engedelmesség kora: a honfoglalás

	felhívást a közelgő katasztrófával kapcsolatban. • Pármunka: rendszerezzük Ábrahám életét. • Projektmunka: kiscsoportban értékeljük József életszakaszait, és jelenítsük meg egy-egy állóképben a végeredményt. • Ellentétpárok: öröm és lemondás, előnyök és hátrányok, szabadság és rabszolgaság, nép és ország, ünnep és gyász, halál és élet. • Szerepjáték/ egyéni munka: az Istennel való találkozás élménybeszámolója a diákok empátiás készségfejlesztésével. • Vita: Rend és fegyelem, vagy mindenki azt csináljon, amit akar? • Beszélgetés: a vezetők feladatai, kötelességei és lehetőségei. • Forráselemzés: a vonatkozó bibliai történet értelmezése.	• A bírák korának jellegzetességei • A királyság korának jellegzetességei (egységes királyság, kettészakadt királyság) • Dávid és Salamon királysága és kora • A prófétaság fogalma • Illés próféta • A fogság korának, valamint a hazatérés időszakának jellegzetességei • Prófécia a Messiás eljövételéről Pragmatikus fejlesztés: • Az ember és a világ teremtettségéről való tájékozottság. • „Szív szerinti készség és hajlandóság” arra, hogy Isten akarata szerint éljünk. (Heidelbergi Káté 1.) • Az Isten Igéje alapján történő folyamatos, élethosszig tartó tanulás igénye. • Bibliaolvasáshoz tájékozódási képesség a Szentírás ószövetségi részében. • Az Ószövetség összetartozó eseményei közötti összefüggések önálló felismerése. • A Szentírás tanításának aktualizálása az adott történet /téma alapján. • Az adott történetekben található Isten szerinti értékek felismerése és elköteleződés az ezek mellett való döntésben. Belső motiváció • Egy olyan szemléletmód elsajátításának segítése, mellyel a tanuló fölfedezze és megéli Isten elhívásának az örömeit, szembeállítva a nehézségekkel, de felismeri, hogy az Istennel kötött szövetségben Istenre mindenképp számíthat.
--	--	---

	• Tanulói beszámoló: Dávid és Salamon királyságának bemutatása. • Drámapedagógia: csoportban játsszuk el a történetet. Majd beszéljük meg, hogyan éltük meg a kettészakadást. • Tanulói tevékenység: Párokban rendszerezzük Illés életét. • Diákok beszámolója egyéni kutatás alapján olyan rokon vagy ismerős életéről, aki fogságban volt. • Vita: A fogság ítélet vagy lehetőség? • Összefoglaló jegyzet készítése. • Kooperatív csoportmunkával készített kiselőadások és azok bemutatása.	• Támogatni és erősíteni a tanulót abban, hogy életének eseményeiben keresse Isten szövetségét, az Ige szava a mindennapok során is útmutatóvá legyen a számára. • Hozzásegíteni a tanulót ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék, és megéljék. • Az Isten szövetsége melletti elhatározás támogatása a tekintetben, hogy ez ne csak átmeneti fellángolás legyen, hanem életre szóló elköteleződés. A Szentírással kapcsolatos pozitív attitűd kialakulásának segítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak Kánon, Ószövetség, Újszövetség, a Biblia könyvei, bűneset, engedelmesség, bűn, szövetség, szívárvány, szimbólum, elhívás, ősatyák, Ábrahám, hit atyja, József, Egyiptom, egyiptomi fogság, Mózes, páska, szabadulás, Tízparancsolat, bírák kora, bíra fogalma, kisbíra, nagybíra, prófétaság, Ezsdrás, Nehémiás, messiási prófécia		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) • Kánon fogalma, az Ószövetség felosztása, könyveinek felsorolása. • A bűneset történetének ismerete. Fogalmak: engedelmesség, bűn. • A történet ismerete; a szövetség fogalma; a szívárvány, mint szimbólum ismerete. • Az elhívás és az ősatyák fogalmának az ismerete; Ábrahámnak, mint a hit atyjának bemutatása.		

- Józsefnek és a zsidó nép Egyiptomba kerülésének a története.
- Mózes személyének és az Egyiptomból való megszabadulás történetének az ismerete. A páska fogalma.
- A Tízparancsolat memoriter szintű ismerete, a Tízparancsolat adásának története.
- A bírák korának fő jellemzői, Józsué és egy tanult bíra ismerete.
- Fogalom: királyság. Sámuel és Saul személyének ismerete.
- Dávid és Salamon személyének és királyságának fő jellegzetességei.
- Roboám és Jeroboám nevének, valamint a két országrész nevének ismerete.
- A próféta fogalmának, Illés személyének az ismerete.
- Az asszír és babiloni fogság eseményének ismerete.
- Ezsdrás és Nehémiás nevének ismerete.
- „Kis” és „nagyprófeta” fogalmának ismerete (példával);
- Legalább két messiási prófécia ismerete.

Név: Bibliaismeret – Újszövetség Típus: Alapmodul Csoport: Bibliaismeret, Újszövetség – Bibliai történetek Cím: Jézus Krisztus, a testté lett Ige	Órakeret: 20 óra
Előzetes tudás • Információk és háttérismeretek az Újszövetség koráról, az újszövetségi Szentírás történeteiről. • Tapasztalati élmények a következőkről: szeretet, megszólítás, megértés, elfogadás, érték, identitás, hívő élet, kapcsolat Krisztussal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • Jézus Krisztus megváltói munkájának – mint a keresztyén hit alapjának – tanulók számára érhető, életszerű és vonzó bemutatása. • Az újszövetségi Szentírásra, mint Isten Igéjére – illetve a keresztyén élet vezérfonalára való rámutatás; az Újszövetségben való jártasságra nevelés az egyes témákon keresztül. • A Szentháromság Isten egyéneként megszólító akaratára, a megváltásban megnyilvánuló szeretetére és üdvtervére való rámutatás. • Az egyes egységekben tanított könyvek, történetek időbeli, térbeli, szentírásbeli helyének és jelentőségének szem előtt tartása és hangsúlyozása. • A modulhoz tartozó bibliai történetek ismereteinek, alapvető összefüggéseknek, az Ószövetség és az Újszövetség kapcsolópontjainak, alapvető bevezetéstani és kortörténeti ismereteknek a bemutatása és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. • Az Újszövetség könyveinek és főbb történeteinek bemutatása Jézus Krisztus munkája és az első keresztyén közösségekre való hatása alapján.	

- A hallottaknak, tanultaknak a tanulók életvalóságához, élettörténetükhöz való kapcsolása; keresztyén önismeret fejlesztése Jézus Krisztus tanításának fényében.
- A keresztyén gyülekezetek bibliai alapjainak és sajátosságainak bemutatása.
- A tanítványság újszövetségi értelmezésének megismertetése, illetve a tanítványság újszövetségi korban és napjainkban való megélésének közös végig gondolása, keresztyén identitás fejlesztése.

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Bevezetés az Újszövetségbe és az evangéliumok világába • Jézus Krisztus születése/származása a <i>szinoptikusok</i> történetei alapján. Jézus gyermekkora • Jézus tanításának kezdetei: megkeresztelkedés, megkísértés • Jézus és a tanítványok • Jézus tanít: hegyi beszéd • Jézus tanít: példázatok • Jézus tanít: „én vagyok” mondások • Jézus csodát tesz: gyógyítási csodák • Jézus csodát tesz: uralma a természet és a halál felett • Jézus Krisztus <i>János evangéliumában</i> • Virágvasárnaptól húsvétig: a nagyhét eseményei • Mennybemenetel és missziói parancs • Jézus követői: a pünkösdi története és az első gyülekezet élete az <i>Apostolok Cselekedetei</i> alapján • Jézus követői: Pál apostol élete, missziói útjai • Tanítványnak lenni ma • Bevezetés az Újszövetségbe és az evangéliumok világába • Jézus Krisztus születése/származása a <i>szinoptikusok</i> történetei alapján. Jézus gyermekkora • Jézus tanításának kezdetei: megkeresztelkedés, megkísértés • Jézus és a tanítványok • Jézus tanít: hegyi beszéd • Jézus tanít: példázatok	• ógörög nyelvű Újszövetség bemutatása és bibliai idézetek kikeresése • csoportmunka: szinoptikus evangéliumokból párhuzamos idézetek feldolgozása vagy keresztyén karácsonyi képeslapok megtekintése • keresztelődény bemutatása és a keresztelés közös elemzése vagy közvélemény kutatás a keresztelésről • riport a tanítványokkal • önálló gyűjtőmunka: • Úri Ima idegen nyelveken, • etikai témák feldolgozása • A példázatok dramatikus feldolgozása. • projekt munkával szemléletes montázs elkészítése • tévtanítások a témáról a destruktív szektáknál; alternatív gyógymódok • Mit tanítanak a világvallások?	Ismeretek • Újszövetség könyveinek keletkezése, csoportosítása; bevezetéstani ismeretek. • Alapvető ismeretek Jézus tevékenységéről, tanításáról, megváltó munkájáról,

• Jézus tanít: „én vagyok” mondások • Jézus csodát tesz: gyógyítási csodák • Jézus csodát tesz: uralma a természet és a halál felett • Jézus Krisztus <i>János evangéliumában</i> • Virágvasárnaptól húsvétig: a nagyhét eseményei • Mennybemenetel és missziói parancs • Jézus követői: a pünkösdi története és az első gyülekezet élete az <i>Apostolok Cselekedetei</i> alapján • Jézus követői: Pál apostol élete, missziói útjai • Tanítványnak lenni ma összefoglalás, témazárás	• „Passió” c. film elemzése • Gyűjtőmunka: hogyan valósítható meg a misszió parancs napjainkban? • helyi vagy közelben lévő diakóniai intézmény meglátogatása • Térkép segítségével Pál útjainak követése.	feltámadásáról, valamint követőiről, a tanítványokról és Pál apostolról. • Megismerése „<i>mindannak, amit nekünk az evangélium ígér.</i>” (Heidelbergi Káté 22.) • Fontos újszövetségi fogalmak tisztázása, ismerete. • Tananyagból kijelölt bibliai részek szöveghű ismerete. • Az Újszövetség történelmi hitelességének tudatosítása. • Kortörténeti ismeretek arról, milyen volt Izráel Jézus korában. Pragmatikus fejlesztés: • „<i>Szív szerinti készség és hajlandóság</i>” arra, hogy Krisztusnak éljünk. (Heidelbergi Káté 1.) • Jézus tanítása alapján a saját énkép kialakítása. • Jártasság a felelősségteljes keresztyén életvitelben. • Az Isten Igéje alapján történő folyamatos, élethosszig tartó tanulás igénye. • Bibliaolvasáshoz tájékozódási képesség a Szentírás Újszövetségi részében. • Az Ószövetség és Újszövetség közötti összefüggések önálló felismerése. • Készség Jézus tanításának gyakorlati alkalmazására. Belső motiváció • Segíteni és bátorítani a tanulót arra, hogy Jézus Krisztus hozzá szóló tanítványi hívogatását meghallja és elkötelezze magát, mint Krisztus tanítványa. • „Nemcsak az a bizonyos megismerés, melynél fogva igaznak tartom mindazt, amit Isten az Ő Igéjében nekünk kijelentett, hanem egyszersmind az a szívbeli bizodalom is, melyet a
--	---	---

		<i>Szentlélek az evangélium által gerjeszt bennem, hogy Isten nemcsak másoknak, hanem nekem is bűnbocsánatot, örök igazságot és életet ajándékozik kegyelméből, egyedül Krisztus érdeméért.” (Heidelbergi Káté 21.)</i> • Hozzásegíteni a tanulót ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék, és megélik. • A Szentírással kapcsolatos pozitív attitűd kialakulásának segítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak kánon, evangélium, szinoptikus, apostol, József, Mária, Heródes, Keresztelő János, Jézus Krisztus, Nikodémus tanítványok, elhívás, példázat, boldogmondás, gyógyítási történetek, csodatörténetek, samáriai asszony, áldozócsütörtök, virágvasárnap, nagyhét, Pál megtérése, missziói utak		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) • Fogalmak: kánon, evangélium, szinoptikusok, apostol. • Jézus születése körüli események ismerete. Személyek ismerete: Heródes, József, Mária. • A történetek ismerete: Keresztelő János megkereszteli Jézust, Jézus megkísértése. • A 12 tanítvány nevének ismerete, egy elhívás történet. • Boldogmondások és az Úr Ima memoriter ismerete. • A magvető, a búza és konkoly, az elrejtett kincs és a tékozló fiú példázatának ismerete. • Az „én vagyok” mondások fogalmának ismerete, legalább 3 mondás memoriter szintű ismerete. • 38 éve beteg ember, vak Bartimeus történetének ismerete. • 5000 ember megvendégelése, Lázár feltámasztása c. történetek ismerete. • Nikodémus, samáriai asszony történetének ismerete. • A passió és a feltámadás eseménysorozatának ismerete. • Az áldozócsütörtöki események ismerete. Keresztelés szereztetési Igéjének szöveghű ismerete. • Pünkösdi történetének ismerete, pünkösdi fogalmának ismerete. • Pál megtéréstörténetének, a misszió fogalmának ismerete. A missziói utakról legalább 3 város felsorolása.		

Név: Jézus példázatai Típus: Kiegészítő modul Csoport: Bibliaismeret, Újszövetség – Bibliai történetek Cím: Jézus példázatai és annak értelmezési lehetőségei		Órakeret: 10 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés	
Előzetes tudás • Korábbi ismeretek Jézus példázatairól. • Példabeszéd, hasonlat fogalma			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • A példázatok több szemszögből, több oldalról való megközelítése által annak kommunikálása, hogy Isten Igéje üzenetet hordoz és érhető napjainkban is. • Isten Igéjében, a példázatokban való elmélyedés, valamint a Szentírás megértésére és értelmezésére nevelés. • A tanulók nagykorú, érett, cselekvőképes hitének fejlesztése a tanulók applikációs készségének fejlesztése által. • A modulhoz tartozó példázatok tartalmának és központi üzenetének elsajátítása. • A modulhoz tartozó példázatok közös átgondolása, elemzése révén azok mélyebb üzenetének megláttatása.			
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok	
• Bevezetés: Jézus példázatai, alapfogalmak és példázattípusok • Bibliai hermeneutika alapszabályai • Isten Igéjének faggatása: a tékozló fiú példázata a tanulók • gondolatainak tükrében • A tékozló fiú példázata – szómagyarázatok és az eredeti • kontextus tükrében • A tékozló fiú példázata – allegorikus értelemben • A tékozló fiú példázata – napjainkban: értelmezési lehetőségek • Isten Igéjének faggatása: a talentumok példázata a tanulók • előzetes gondolatainak tükrében • A talentumok példázata a szómagyarázatok és az eredeti	applikációs készség fejlesztése elemzési képesség fejlesztése allegorikus gondolkodás megértése	Az előzetes tudásra való új ismeretek beépítése példázatok értelmezése, megértése személyes élménnyé alakítása központi üzenet ejsajátítása mélyebb üzenetek megértése példázatok napjainkban való értelmezése, alkalmazása • A példázatok több szemszögből, több oldalról való megközelítése által annak kommunikálása, hogy Isten Igéje üzenetet hordoz és érhető napjainkban is. • Isten Igéjében, a példázatokban való elmélyedés, valamint a Szentírás megértésére és értelmezésére nevelés.	

- kontextus tükrében - A talentumok példázata – allegorikus értelemben - A talentumok példázata – napjainkban: értelmezési lehetőségek		- A tanulók nagykorú, érett, cselekvőképes hitének fejlesztése a tanulók applikációs készségének fejlesztése által. - A modulhoz tartozó példázatok tartalmának és központi üzenetének elsajátítása. - A modulhoz tartozó példázatok közös átgondolása, elemzése révén azok mélyebb üzenetének megláttatása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak mashal, parabola, példázat, kontextus, kortörténet, applikáció, hermeneutika, történet-kritikai módszer, bibliai-történeti módszer, dinamikus írásmagyarázat, spirituális írásmagyarázat, allegorikus írásmagyarázat, tipológia, formatörténet, kortörténet		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) a tanult példázatok, példázattípusok, alapfogalmak ismerete, központi üzenetek elsajátítása		

9. osztály (nyelvi előkészítő osztály)

Alapmodulok összes óraszám:	18 óra
Kerettanterv által betervezett óraszám:	68 óra
Helyi sajátosságok óraszám:	7 óra
Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám:	50 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Név: Egyházismeret Típus: Alapmodul Csoport: Egyház- és vallásismeret Cím: A református egyházismeret alapjai	Órakeret: 17 óra + 1 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás - Tapasztalati élmények, információk és háttérismeretek a gyülekezeti életről, az MRE szokásrendjéről és az egyházi szóhasználatról. - Tapasztalati élmények az ünnepekről és az ünnepekhez kapcsolódó szentírási történetek ismerete.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- A tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy ismereteket szerezzenek az MRE felépítéséről, a református egyház alapfogalmairól, szóhasználatáról.
- A világvallások alaptanításainak megismerése

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Az MRE felépítése és társadalmi szolgálata • A reformátori tanítás négy alapelve • A gyülekezet, ahová tartoz(hat)unk • Gyülekezeti tag vagyok (lehetek) • A református istentisztelet • Ifjúsági csoportok és találkozók az MRE-ban • Magyar reformátusok határainkon túl • Más keresztyén felekezetek és az ökumené	Önismereti, tréning jellegű bevezető óra a közösségi élményekről, a közösségbe tartozás lehetőségeiről, érzelmi háttéréről. Csoportmunka: cikkek, rövid filmrészletek, stb. alapján rövid összegzés, beszámoló készítése az MRE társadalmi szolgálatáról. Plakátkészítés. Önálló gyűjtőmunka: gyülekezettörténet Csoportmunka: „ilyen gyülekezetet szeretnék” ötletbörze Liturgiai elemek céljának átbeszélése. Istentisztelet a médiában. Tanulói felidézése ifjúsági csoportokkal, találkozókkal kapcsolatban. Kapcsolódó kisfilmek (pl. Csillagpont), ppt-k közös megnézése. Magyar reformátusság térképének elkészítése azon országok, területek bejelölésével, ahol magyar reformátusok vannak. Kiselőadás lehetőségek más felekezetekről.	• Az egyház szervezeti felépítésének elsajátítása • Reformátori elvek megismerése és személyes alkalmazása • Saját gyülekezet megismerése, az elköteleződés támogatása • Az istentiszteleti rend elemeinek megismerése • A tanuló közösség-tudatának erősítése, a református egyház iránti pozitív attitűdjének megerősítése. • Aktív gyülekezeti tagság iránti vágyakozás segítése • Ismeretek az MRE felépítéséről, társadalmi szolgálatáról. • Az MRE aktuális püspökeinek, valamint a tanuló egyházmegyéjének esperes személyének ismerete. • Alapvető tájékozódás az MRE struktúrájában, fogalmi rendszerében.

Kulcsfogalmak/ fogalmak

egyházkerület, egyházmegye, egyházközség, esperes, püspök, MRE, reformátori alapelvek, gyülekezet, gyülekezeti szolgálatok, lelkipásztor, presbiter, gondnok, kántor, református egyháztagság, református istentisztelet, sákramentum, úrvacsorás istentisztelet, egyházi év ünnepkörei, karácsonyi ünnepkör, húsvéti ünnepkör, pünkösdi ünnepkör, határainkon túli magyar reformátusok

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)

- Aktív részvétel az órákon
- Egyházkerület, egyházmegye, egyházközség fogalmi ismerete; adott egyházmegye esperesének, egyházkerület püspökének ismerete; az MRE társadalmi szolgálatából legalább két terület megnevezése.
- Legalább egy ifjúsági találkozó megnevezése.
- Legalább 5 ország megnevezése, ahol magyar reformátusok vannak.
- Keresztyén felekezetek fő jellemvonásai.
- Zsidóság, iszlám, hinduizmus, buddhizmus és távol-keleti vallások alaptanításainak ismerete

Név: Az öt tekercs Típus: Kiegészítő modul Csoport: Bibliaismeret, Ószövetség – Bibliai történetek Cím: Az „öt tekercs” – Isten jelen van az emberi élet eseményeinél		Órakeret: 14 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás Ószövetség könyvei sorrendjének ismerete. Bírák, királyok, fogság korának ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • Rámutatni arra, hogy Isten jelen van az emberi élet eseményeinél és van üzenete az ember számára azok során is. • A modulhoz tartozó bibliai történetek alapvető ismeretének elsajátítása. • Az ünnepek hétköznapiaktól elkülönülő megélésére nevelés. • A bibliai könyveken, illetve a hozzá kapcsolódó témákon keresztül a tanulók énképének és önismeretének fejlesztése. • Az emberi kapcsolatok felelősségteljes kialakítására és megélésére való nevelés. • Lelki egészségre nevelés. • Az adott témákhoz/bibliai történetekhez kapcsolódva segíteni a tanulók anyanyelvi kommunikációjának fejlődését, illetve a hallottak saját élettörténetükhöz való kapcsolását és beépítését (narratív interpretáció). • A történetekhez kapcsolódó témákon keresztül lehetőséget adni a tanulóknak különböző szerepekbe való behelyezkedésre, a szituációk több szempontból való megvizsgálására (szociális perspektíva-váltás elősegítése), és segíteni a felkészülést a serdülőkor, ill. a felnőtt lét szerepeire.		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Isten ünnepelni hív • Aki Istent választja: Ruth könyve • Itthon-otthon: család és hűség • „Szeretni tehozzád szegődtem” – Énekek éneke	az ünnepi és a profán közötti különbség felismerésének képessége az ünnep lényegére való nyitottság kialakítása	• Az ószövetségi ünnepek megismertetése • Izrael ünnepeinek és azok értelmének megismerése és megértése • A kiválasztottság, Isten kiválasztásának megismertetése

• Keresem az oldalbordám... • Kinél van a bölcsök köve? – a Prédikátor könyve • Fiatalság bolondság? • Szabad-e sírni, ha fáj? – Jeremiás siralmai • Csak vonszolom a lelkem... • Királyné egy idegen országban – Eszter könyve • Ki vagyok én, hogy gondod van rám?	hűség Isten iránt, hűség a családban párválasztásunk és időnk Isten kezében van bűnbánatra jelentőségének felismertetése Isten a próbatételekben fellett is Úr annak megismertetése, hogy az Isten kiválasztása örök	• A történeti korokon túl mutató, mai, aktuális helyzetekre érvényes kérdésekre való rálátás kialakítása • Isten tervének megvalósulása nem az emberi akarattól függ • Többféles értelmezési lehetőség bemutatása- Szentírás értelmezés formái, amik a megértést segítik (allegorikus, tipológikus, szó szerinti) • “Nem jó az embernek egyedül” “Elhagyja atyját és anyját” bibliai szövegek értelmezése • Isten és a választott nép kapcsolata- metaforikus megjelenésének megértése • Bölcsességirodalom a Prédikátor könyve értelmezése alapján: istenfélelem tükrében megvizsgálni a dolgok hasznosságát • Rend, mint isteni fogalom tisztása - “mindennek rendelt ideje van” Érzékenyítés arra, hogy az idő Isten kezében van • Annak megtanítása, hogy a próbatételekben, nehézségben az Istenhez fordulásban lelhetünk vigasztalásra
Kulcsfogalmak/ fogalmak: sógorházasság, szegények törvénye, novella, próbatétel, hűség, engedelmesség, segítőtárs, oldalborda, erosz, filia, agapé, kronosz, kairosz, diaszpóra, panaszének, siralomének		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) • Az öt tekercshez tartozó könyvek ismerete, Izrael történetének, kiválasztottságának legfontosabb jellemzőinek ismerete,		

Név: Jézus gyógyításai Típus: Kiegészítő modul Csoport: Bibliaismeret, Újszövetség – Bibliai történetek Cím: Jézus gyógyításai – Jézus hatalma a természeti erők felett		Órakeret: 14 óra + 2 óra összefoglalás, számonkérés
Előzetes tudás: Jézus csodái Isten hatalmának jelei, Jézus csodáinak csoportosítása		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: • Kognitív cél: Jézus gyógyításairól és hatalmáról szóló igék megismerése, értelmezése • Affektív cél: Krisztus gyógyító erejében való bizalom megerősítése • Pragmatikus cél: Krisztus iránti elköteleződés támogatása és megerősítése		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Egészség és betegség kérdése a mai világban • A hatalom, betegség, gyógyulás a bibliai gondolkodás keretében • Jézus hatalmának eredete, megnyilvánulásának módjai • Jézus gyógyításai - A gyógyítások célja, a hit szerepe a gyógyításokban - Testi betegségek - Lelki gyötrelmek - Szabadítás démoni megkötözöttségekből • Halottak feltámasztása: Jézus hatalmának különleges megnyilvánulásai (kiegészítés) • Az ember szenvedésének kérdései Jézus gyógyításainak tükrében • A keresztyén ember viszonya a gyógyítás különböző formáihoz	• egészséges gondolkodás történetének megismerése • a Biblia egészséggel és betegséggel kapcsolatos nézőpontjának megismertetése • Jézus egészségről alkotott felfogásával való megismerkedés • Pszichés zavarokkal kapcsolatos bibliai szemlélet elsajátítása • Isten iránti keresztyén attitűd erősítése • Jézus isteni hatalmának tudatosítása • Témával kapcsolatos – olykor szélsőséges – nézetek bibliai elveken	• Saját személyes felelősségünk felismertetése a magatartásban • A jézusi attitűt megértésének segítése • A lelki egészség megtartásának segítése • Az Istennel való kapcsolat fontosságának hangsúlyozása • Krisztus iránti elköteleződés segítése és megerősítése

Miben nyilvánulhat meg ma Jézus hatalma a keresztyének életében, az egyházban?	nyugvó értékelésének elősegítése	
Kulcsfogalmak/ fogalmak: gyógyítás, WHO, varázslás, pestis, csoda, betegség, bűn, szinoptikus, messiás, tünet, jel, megszállottság, depresszió, pszichoszomatikus betegségek, periféria, státusz, Samária, Embernek Fia, áldozat, Belzebub, felhatalmazás		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) A gyógyítással kapcsolatos alapismeretek elsajátítása, messiási jelek értelmezése, a jézusi szemlélet: a bűn-betegség, hit-gyógyítás összefüggéseinek átlátása		

Név: Az első keresztyének Típus: Kiegészítő modul Csoport: Bibliaismeret, Újszövetség – Bibliai történetek Cím: Gyülekezeti élet, tanítói és prófétai írások az Újszövetségben		Órakeret: 16 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás: újszövetségi ismeretek		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai Kognitív cél: Az első gyülekezetek életének megismerése, az apostoli levelek és a cselekedetek könyve alapján Affektív cél: Az egyház és a gyülekezet iránti elköteleződés kialakulása Pragmatikus cél: A keresztyén életgyakorlat személyessé válása		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
- Bevezetés: Apostolok és az első gyülekezet, tanítói és prófétai írások az Újszövetségben - Az első pünkösds és az első gyülekezet (Csel 2; 11; 15) 1 óra - Élet az apostoli korban: Pétert és Jánost börtönbe vetik (Csel 4), István vértanú (Csel 7) - Élet az apostoli korban: Saulból – Pál. Saul üldözi az egyházat (Csel 8,1-3) Saul megtérése (Csel 9,1-30) - Missziói utak röviden - Átvezetés: Levelek a gyülekezetekhez - Tanítások a gyülekezet számára 1. – A gyülekezet egysége és sokszínűsége (Róm 12 – kegyelmi ajándékok kérdése)	- kortörténeti ismeretek és vonatkozó bibliai történetek összefüggéseinek felismerése - hit és cselekedetek, szeretet, kegyelmi ajándékok helyes értelmezése	- A keresztyén egyház létrejöttének megismerése - Az apostoli kor főbb történéseinek elsajátítása - Apostoli levelek tartalmi elemeinek ismerete - Kegyelmi ajándékok biblikus értelmezése - Szeretethimnusz megismerése és értelmezése - Hit és cselekedetek kapcsolatának helyes értelmezése - Jelenések könyvével való ismerkedés

• Tanítások a gyülekezet számára 2. – a szeretet megélése • (1Kor 13 – szeretethimnusz) • Tanítások a gyülekezet számára 3. – A tanítványság megélése: az új ember felöltözése (Ef 4,17-32; Kol 3,1-17) • Tanítások a gyülekezet számára 4. – Cselekedetek és hit (Jak 2,14-26) • Mit mond a Szentírás a jövőről? Jelenések könyve röviden		
Kulcsfogalmak/ fogalmak: koiné, hellenizmus, szinkretizmus, császárkultusz, diaszpóra, misztérium vallás, pogány, keresztyén, septuaginta, kegyelmi ajándék, misszió, új ember, ó ember, kegyelem, hit, cselekedet, vagyonközösség, imádság, szeretetközösség, pünkösöd, apostol, megtérés, egyház, zsinat, liturgia, úr napja, parúzia, prozelita, áldozócsüdtörtők, apokaliptika, utolsó ítélet, gyülekezet, diakónus, vértanú		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) • Apostoli kor kiemelkedő bibliai személyeinek és történeteinek ismerete: pünkösöd és az első gyülekezet, illetve az apostolok élete és missziója • Jelenések könyvének szerkezeti felépítése		

10. osztály (nyelvi előkészítő osztály)

Alapmodulok összes óraszám:	0 óra
Kerettanterv által betervezett óraszám:	68 óra
Helyi sajátosságok óraszám:	6 óra
Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám:	68 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Név: Világvallások, a vallások világa Típus: Kiegészítő modul Csoport: Vallás- és egyházismeret Cím: Világvallások, a vallások világa		Órakeret: 12 óra + 1 óra összefoglalás, számonkérés
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai Kognitív cél: A keresztyénségtől különböző vallások tanításának megismerése. Affektív cél: A keresztyén és más vallások közötti kapcsolat és különbség tanulmányozása által meggyökerezés a keresztyén hitrendszerben. Pragmatikus cél: A keresztyén hitben való megerősödés.		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
Ősi természeti vallások - Régi korok vallásai világszerte: totem – sámán – druida - Az ősmagyar hitvilág: életfa – táltos – apostoli király A zsidó vallás - A zsidóság története: kiválasztottság – judaizmus – Tóra - Vallási szabályok: Törvény – zsinagóga - Ünnepek és mindennapi élet dolgai: sabbath – kipa – bar micva- bat micva Az iszlám vallás - Az iszlám története és irányvonalai: Allah – Mohamed – Korán - Az iszlám vallás alapjai: öt pillér – Kába kő – mecset	- keresztyén nézőpont kialakítása és megerősítése - Tudjon különbséget tenni a különböző vallások tanításai között a keresztyén tanítás előtérbe helyezésével	- Világvallások megismertetése - Keresztyenség megismertetése - Főbb tanítások elsajátítása

• Az iszlám ünnepek és a mindennapi élet: Ramadan – saría – vendégjog Hinduizmus • A hinduizmus története és alapjai: dharma – lélekvándorlás – Védák • A hinduizmus tanításai és vallási élete: kasztok – asram – feloldódás • A hindu vallás ünnepei és a hétköznapi élet vallásossága: bindi – Om – namaszté Buddhizmus • A buddhizmus története és alapjai: megvilágosodás – buddha – meditáció • A buddhizmus alapelvei: középút – négy nemes igazság – sztúpa • A buddhizmus ünnepei és néhány jellegzetessége: füstölő – imamalom – csakra Távol-keleti vallások • A kínai tradicionális vallás alapjai: jin-jang – hagyomány – kami • A japán sintoizmus: meditáció – kalligráfia – császárkultusz • Ünnepek és a mindennapi élet: sárkány – lampion – macuri Modern spirituális irányzatok • Spirituális hatások: szinkretizmus – léleklátó – energetizálás		
Kulcsfogalmak/ fogalmak Izrael, Messiás, diaszpóra, holokauszt, cionizmus, recitálás, kalifa, hidzsra, dzsihád, brahmanizmus, dharma, karma, reinkarnáció, varna, megvilágosodás, buddha, dharma, nirvana, istenek panteonja, csí, haiku, szamuráj, kami, szinkretizmus, New Age, újkori pogányság, szcientológia		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) • Ismerje világvallásokat, azok legfőbb tanait és ünnepeit, vallásokhoz kapcsolódó legfontosabb fogalmakat, írásokat, szokásokat.		

Név: Az ifjúkor etikai kérdései Típus: Kiegészítő modul Csoport: Etika Cím: Az ifjú kor etikai kérdései		Órakeret: 22 óra + 1 óra összefoglalás, számonkérés	
Előzetes tudás: Az etika alapmodul ismeretanyaga			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • A tanulókkal való közös gondolkodás az ifjúkor alapkérdéseiben, alapvető kihívásaiban Isten Igéje, a Szentírás alapján. • A modulhoz tartozó etikai kérdések református nézőpontú megközelítésének tanulóközpontú, módszertanilag sokszínű közvetítése. • A felmerült témák során és kapcsán keresztyén értékrendszer kommunikálása, belsővé válásának elősegítése, felkészítés a felnőtt lét szerepeinek krisztusi módon való megélésére; az adott egységek tanulóközpontú végiggondolása révén nagykorú, érett, cselekvőképes hit megélésére nevelés. • Önálló vélemény kialakításának segítése közvetített háttérismeretek, etikai alapkérdésekhez tartozó problémák, témakörök felvetése és átgondolása révén. • Az adott egységek vonatkozó kapcsolati lehetőségei alapján szociális és állampolgári kompetenciák fejlesztése; őszinte, nyílt és empátikus attitűdre nevelés. • Keresztyén etikai szókincs és az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése. • A tanuló konfliktuskezelési stratégiáinak fejlesztése.			
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)		Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Mit jelent az ifjúkor? • Végre szabadon! • Anyagi önállóság? • Hát én immár mit válasszak? A pályaválasztás kérdései • Hát én immár kit válasszak? A párválasztás kérdései • Hát én immár ki vagyok? Az identitásválasztás kérdései • Új közösségek, új barátok, új időbeosztás • Kudarcok az ifjúkorban • A gyermekvállalás felelőssége • Hát én immár hogyan válasszak? Értékrendek és közéleti felelősség • Itt is lehetek református?		• keresztyén identitás, értékrend fejlesztése • önállóság iránti igény kialakítása • szabadságélményre való vágyakozás a biblikus értelmezés szerint	• az ifjúkor etikai kérdéseinek biblikus értelmezése • önállóságra nevelés • pályaválasztás és párválasztás kérdéskörében a biblikus szemlélet, értékrend kialakítása • keresztyén családmódel megismertetése és elfogadtatása, saját életszemléletté tétele • református keresztyén értékek megismertetése, az identitás formálása

Pillantás a jövőbe: a felnőttkor szakaszai és fontosabb dilemmái		
Kulcsfogalmak/ fogalmak: életkori szakaszok, szabadság, szabadosság, önállóság, szabad akarat, hivatás, elhívás, identitás, énkép, önismeret, istenismeret, felelősség, értékrend,		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) Életkori szakaszok és jellemzőik bemutatása, református keresztyén identitás elemek ismerete, szabadság biblikus értelmezése		

Név: Napjaink etikai kihívásai Típus: Kiegészítő modul Csoport: Etika Cím: Napjaink etikai kihívásai		Órakeret: 16 óra + 2 óra összefoglalás, számonkérés
Előzetes tudás: Az etika alapmodul ismeretanyaga		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • A tanulókkal való közös gondolkodás napjaink etikai dilemmái, alapvető kihívásai terén Isten Igéje, a Szentírás alapján. • A felmerült témák során és kapcsán keresztyén értékrendszer kommunikálása, belsővé válásának elősegítése, felkészítés a felnőtt lét szerepeinek krisztusi módon való megélésére; az adott egységek tanulóközpontú végiggondolása révén nagykorú, érett, cselekvőképes hit megélésére nevelés. • A modulhoz tartozó etikai kérdések református nézőpontú megközelítésének tanulóközpontú, módszertanilag sokszínű közvetítése. • Erkölcsi érzék kiművelése, másokért való felelősség tudatosítása. • Önálló vélemény kialakításának segítése közvetített háttérismeretek, etikai alapkérdésekhez tartozó problémák, témakörök felvetése és átgondolása révén. • Az adott egységek vonatkozó kapcsolati lehetőségei alapján szociális és állampolgári kompetenciák fejlesztése; őszinte, nyílt és empátikus attitűdre nevelés. • Keresztyén etikai szókincs és az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése.		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• A 20-21. század kihívásai • Etikai a kibertérben (Internetetika) • Etika és a szerelem, szexualitás • Etika és környezetvédelem • Munkaerkölcs	• tudományos fejlesztésekhez kapcsolódó etikai kérdések tárgyalása	• Tudatos etikus internethasználat • A Szentírás tanításainak megismertetése a szerelem és szexualitás kérdéskörében • Környezetvédelemre nevelés a teremtéstörténet tükrében

• A pihenés, szórakozás és rekreáció etikája • Társadalmi etika: politika és jog	• az imádság és munka egyensúlyának kialakítása • Isten dicsőségére végzett munka: elhívás és hivatás kapcsolatának elmélyítése • az internet használat lehetőségeinek és veszélyeinek felismertetése • nemzeti identitás fejlesztése • szociális és érzelmi kompetenciák fejlesztése	• Ora et labora jelmondat megismertetése, belsővé tétele • Helyes időbeosztásra való nevelés, öngondoskodás felelősségére való felkészítés • A társadalom iránti helyes felelősségérzet kialakítása, nemzeti identitás megerősítése
---	---	---

Kulcsfogalmak/ fogalmak: nemzet, haza, család, időbeosztás, Orando et Laborando, munkaerkölcs, netikett, etikett, környezetvédelem, környezettudatosság, fenntartható fejlődés, ökögyülekezetek, öngondoskodás, önismeret, társadalmi felelősség,

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)

- A netikett fogalmának ismerete, példák sorolása, biblikus szemlélet ismertetése, társadalmi együttélés szabályainak ismerete, környezettudatos életmód alapjainak ismerete.

Név: Természettudomány és hittudomány kapcsolata Típus: Helyi tervezésű modul Csoport: Dogmatika Cím: Természettudomány és hittudomány kapcsolata	Órakeret: 12 óra + 2 óra összefoglalás, számonkérés
Előzetes tudás	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • A teológia és természettudomány kapcsolatának helyes szemléletének kialakítása. • Az új ateizmus álláspontjainak és a keresztyén hitvédelem érveinek megismertetése. • A tudomány és a hit fogalma, kapcsolódási lehetőségei etikai kérdések mentén. • A világ keletkezéséről és végéről szóló természettudományos elméletek és a teológia mondanivalójának megismertetése. • A hit megtartó erejében való megerősödés, a hitvallásos életmód támogatása.	

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Hit és tudomány viszonya – álláspontok ismertetése • A valóság értelmezése • Keresztyén hitvédelem és új ateizmus • A világ teremtése • A katasztrófa hatása az emberi gondolkodásra • Az örökkévalóság értelmezése • Fizikai eszkatológia • Teológiai eszkatológia	• Hit és tudomány kapcsolatának keresztyén szemléletű megközelítése	• A hit és tudomány kapcsolatának megfelelő értelmezése, nézőpontba helyezése • A tudományos ismeretek és fejlődések keresztyén szemléletű értelmezése
Kulcsfogalmak/ fogalmak istenérv, ateizmus, valóság, negatív istenkép, mitológiátlanítás, szabad akarat, ősrobbanás-elmélet, időkúp, téridő, antropikus elv, finomhangolás, intelligens tervezés, katasztrófa, krízis, örökkévalóság, mindenség helyreállítása, üdvuniverzalizmus, határozatlanság, nyitott jövő, determinizmus, objektív, szubjektív, kijelentéshit, gondviselési hit, deizmus, panteizmus, természetfilozófia, természeti törvények, evolúció, kreacionizmus, creatio ex nihilo, creatio continua, empirizmus, szenzualizmus, racionalizmus, üdvuniverzalizmus		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) • Az antropikus elvek ismerete; a finomhangoltság fogalma; az intelligens tervezés modelljének és istenérvként való használatának cáfolatának bemutatása. • A semmiből való teremtés dogmájának ismertetése. • Legalább egy példa említése, amikor a természettudomány fogalmat vesz át a teológiától. • Az ősrobbanás elméletének magyarázata, eredete és kötődése a teológiához.		

11. osztály (nyelvi előkészítő osztály)

Alapmodulok összes óraszám:	68 óra
Kerettanterv által betervezett óraszám:	68 óra
Helyi sajátosságok óraszám:	8 óra
Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám:	0 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Név: Hittani alapkérdések Típus: Alapmodul Csoport: Dogmatika Cím: A református hittan alapkérdései	Órakeret: 18 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás • Információk és háttérismeretek a református egyház dogmatikai gondolkodásmódjáról, a Heidelbergi Káté, II. Helvét Hitvallás, Apostoli Hitvallás látásmódjáról. • Tapasztalati élmények a következőkről: hitvallás, bűn, kegyelem.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • Felnőtt, érett, cselekvőképes hit kialakulásának és megélésének a segítése. • Az adott dogmatikai tételek kapcsán hitvallásainkra, a Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás vonatkozó kérdés-feleleteire való rámutatás, a hitvallásokban való jártasság elősegítése. • Református dogmatika alaptételeinek tanuló-centrikus, biblikus közvetítése, és azok gyakorlati megvalósulásainak, mindennapi életre való konzekvenciáinak áttekintése a diákok narratív interpretációjának elősegítésével. • A modulhoz tartozó dogmatikai kérdések református nézőpontú megközelítésének tanulóközpontú, módszertanilag sokszínű közvetítése, mely ismeretanyag elsajátításával a tanuló elégséges ismeretet szerez a református hittan középszintű érettségi teljesítéséhez. • Önismeret, énkép fejlesztése Isten és az ember kapcsolatát magában foglaló dogmatikai témák kapcsán. • Logikai kompetencia fejlesztése a református dogmatika alapigazságaiiban rejlő összefüggésekre áttekintése révén. • Annak a tudatosítása, hogy a hit ismeretekből épül fel, illetve a hit megélését segíthetik a rendszerezett ismeretek.	

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Bevezetés a református hittan rendszerébe, alapfogalmak • Isten kijelentése • Az Ige hármas alakja, Sola Scriptura • A hit – Sola Fide • A Szentháromság Isten • A Teremtő Isten, Mindenható Atya, Isten gondviselése • A bűn kérdése • A Megváltó Isten – Sola Gratia, Solus Christus • A sákramentumok: keresztség és úrvacsora • A Szentlélek Isten személye és munkája • Törvény és evangélium • Az anyaszentegyház • Az eljövendő világ és örök élet	• Ezek rendszerezése, esetleges „hittan-szó-tár”füzetbe való lejegyzése. • Motivációként szituációs játék a jól ismert formákban: mutogatás, rajz, halandzsza-nyelv. • Kiscsoportos munka: egy esemény különböző források szerinti kitárgyalása, ez lehet nyugodtan mindennapos iskolai történet is. Pl. 3 elbeszélő egy címzetthez. • Az ún. „film-nézős” módszer: tanulók eljátszák a történetet, újra és újra „visszalassítva” míg fel nem fedezhető a megingás pillanata (ez sokféle lehet). Ezt vagy egy hasonló bevezetést követhet (de mindenképpen csak követheti!) a hitről szóló beszélgetés. • Előzetes feladat: természeti jelenségek felkutatása, irányítottan a klasszikusnak számító Nap, szél, stb. jellemzőinek összegyűjtése. • Kiscsoportos munka, tanári vezetéssel. Különböző teremtestörténetek, eredetmítoszok feldolgozása képekkel, szövegekkel, ezek összehasonlítása, elemzése tanári vezetéssel. • Ajánlott projekt: Ideális esetben informatikai jellegű órát lehet tervezni, pl. keresőprogrammal aktuális híreket találni, felvillantani, elemezni. • Beszélgetés, vita, képelemzés a témával kapcsolatban. • szokások bemutatása megbeszéléssel, személyes történetek a keresztelőről (előzetesen kérhetünk képeket, családi történeteket /amennyiben vannak/ keresztelőről.) • önálló munka, majd közös elemzés: mikor és mire volt szüksége az egyháznak (és/vagy a keresztyén embernek az Isten ilyen formájú jelenlétére?) • beszélgetés egy kiválasztott etikai parancsról: miért van szükség rá?	• Az Apostoli Hitvallás szöveghű ismerete. • A hitvallásos alapfogalmak ismerete. • Alapvető ismeretek általános vallásos fogalmakról (kultusz, tabu, szent). • Alapvető bibliai fogalmak tisztázása, ismerete (pl. gondviselés, egyház, törvény, evangélium, stb.). • Egyháztörténeti ismeretek arról, milyen korszakokban hogyan változott a fogalmak használata és hogyan értelmezhetők napjainkban. • Az egyház mint térben és időben egy közösség, egyházi élet napjainkban. • Kiemelten fontos a két sákramentum tudatos megélésének tanításbeli megalapozása. • Kompetenciák: cselekvés, alkalmazási készség • Tájékozottság az Apostoli Hitvallás biblikus alapjait illetően. • Tájékozottság a biblikusan megalapozott tanokat illetően. • A keresztyén világlátás összefoglalható megmutatása, összehasonlítva más felfogásokkal. • Absztrakt gondolkodásmód, logikai készség és az összefüggések meglátására való képesség fejlesztése az adott témákon keresztül. • A modul felsőbb évfolyamokban (11-12.) történő használata esetén kiemelten fontos a két sákramentum tudatos megélésének gyakorlati megalapozása Belső motiváció • Eligazodni a sokféle hit között, megtalálni és felmutatni a keresztyénen belül a „saját” meggyőződést. Az egyéni felelősségtől a

	• Egyéni munka, önjellemzés készítése (röviden, akár apróhirdetési formában, stb.), majd újabb jellemzés készítése a múlt felidézésével együtt. Az utolsó körben a jövőbeni tervek hozzáadása történik. • Vita-óra. Előzetes felkészülést igényel, egyéni feladat a különböző világvége jóslatok összegyűjtése, prezentálása. Ez számtalan formában történhet, egy fontos, hogy mindenképpen képi is legyen.	közösségi felelősség felvállalását, megélését szeretnénk segíteni. • Az óráknak támogatniuk kell az egyéni felismeréseket, megfogalmazásokat, akkor is, ha elsőre nem a Heidelbergi Káté mindenre kiterjedő alaposágával szólnak meg. A modul elvégzésekor számolni kell azzal, hogy „kemény eledellel” nem kezdhető el a hitvallásos élet. • A tanulóknak szükséges érezniük, hogy a tanok nem elvont szituációkon keresztül érkeztek az emberi világba, hanem ezek azok, melyeket Isten kijelentett. • Tudatossá kell tenni, hogy e témakörökben előjövő kérdésekre adható válaszok nem gyors válaszok. • Tudatossá kell tenni, hogy e témakörökben előjövő kérdésekre adható válaszok a mindennapi hitgyakorlást segítik. • A modul felsőbb évfolyamokban (11-12.) történő használata esetén kiemelten fontos a két sákramentum megélésének belső megalapozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak Apostoli Hitvallás, reformátori alapelvek, Szentháromság, bűn, törvény és evangélium, anyaszentegyház, törvény hármassága, általános és különös kijelentés, II. Helvét Hitvallás, Heidelbergi Káté		

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)

- A fogalmak formai ismerete.
- Fogalom: általános és különös kijelentés.
- A Sola Scriptura reformátori alapelv jelentésének ismerete.
- A Sola Fide reformátori alapelv jelentésének ismerete.
- A Szentháromság fogalmának ismerete.
- A Teremtő és Gondviselő Isten fogalmának ismerete.
- A Sola Gratia és a Solus Christus reformátori alapelvek jelentésének ismerete.
- A Szentlélek Isten szerepe a Szentháromságban.
- A sakramentumok egy szituációban való működésének ismerete, a szereztetési igék memoriterszerű ismerete.
- A törvény és evangélium fogalmának ismerete, a törvény hármas hasznának ismerete. Az általános és a különös kijelentés fogalmának ismerete.
- A bűn fogalmának ismerete.
- Az anyaszentegyházról szóló hitvallási részek szöveghű ismerete. A közösség fogalmának megértése.
- Isten ígéretei közül egy-kettő ismerete.
- A feladatok végrehajtása, dolgozat elkészítése, teszt megírása és az órákon való együttműködő részvétel. Az Apostoli Hitvallás memoriterszerű ismerete.

Név: Etikai alapkérdések**Típus: Alapmodul****Csoport: Etika****Cím: A keresztyén élet alapkérdései****Órakeret: 17 óra****+ 2 óra összefoglalás és számonkérés****Előzetes tudás**

- Tapasztalati élmények, információk és háttérismeretek a gyülekezeti életéről, az MRE szokásrendjéről és az egyházi szóhasználatról.
- Tapasztalati élmények az ünnepekről és az ünnepekhez kapcsolódó szentírási történetek ismerete.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- A tanulókkal való közös gondolkodás a keresztyén élet alapkérdéseiben Isten Igéje, a Szentírás alapján.
- A Tízparancsolatnak, mint Isten életre vezető, segítő tanácsainak a bemutatása, és azoknak a mai életre való konzekvenciáinak az áttekintése, több szempontú vizsgálata. A Tízparancsolat tanításának, etikai konzekvenciáinak a tanulók élettörténetéhez való kapcsolódásának elősegítése.
- Keresztyén értékrendszer kommunikálása, belsővé válásának elősegítése, felkészítés a felnőtt lét szerepeinek krisztusi módon való megélésére.
- A modulhoz tartozó etikai kérdések református nézőpontú megközelítésének tanulóközpontú, módszertanilag sokszínű közvetítése, mely ismeretanyag elsajátításával a tanuló elégséges ismeretet szerez a református hittan középszintű érettségi teljesítéséhez.

- Az adott egység vonatkozó kapcsolódásai által a tanulók életvalóságából kiindulva annak a meggláttatása, hogy Istennek az emberi élet alapkérdéseire is van üzenete; keresztyén önazonosság fejlesztése.
- Az egyes témák tanulóközpontú végiggondolása révén nagykorú, érett, cselekvőképes hit megélésére nevelés.
- Az adott egységek vonatkozó kapcsolati lehetőségei alapján szociális és állampolgári kompetenciák fejlesztése.
- Önálló vélemény kialakításának segítése közvetített háttérismeretek, etikai alapkérdésekhez tartozó problémák, témakörök felvetése és átgondolása révén.
- Keresztyén etikai szókincs és ezzel az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése.
- Annak tudatosítása, hogy hitünk megélése döntési helyzeteket igényel.

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Bevezetés az keresztyén etikába, etikai alapfogalmak • Az ószövetségi és jézusi etika, a szeretet kettős parancsolata alapján • Ki vagyok én? • A teremtettség, ember helye és feladata a teremtettségben • Az „én” Isten tükrében • Ki az én felebarátom? • A közösség: a keresztyén ember a gyülekezetben és a társadalomban • A Törvény: A Tízparancsolat és etikai konzekvenciái • Isten és más Istenek (1-2. parancsolat) • Isten és az ember (1-3. parancsolat) • A pihenés napja: munkaetika (4. parancsolat) • Szülők és felsőbbbség (5. parancsolat) • Gyilkosság és határesetek (6. parancsolat) • Kapcsolati és szexuáletika (7. parancsolat) • Tiszteletben tartani a másét: (8-10. parancsolat) • A belső törvény: a lelkiismeret • Bevezetés az keresztyén etikába, etikai alapfogalmak • Az ószövetségi és jézusi etika, a szeretet kettős parancsolata alapján • Ki vagyok én?	• A megismert fogalmak megfelelő szövegkörnyezetben való felismerése, alkalmazása. • Csoportmunka: Az ószövetségi és a Jézusi etika hasonlóságainak és különbözőségeinek felfedése: a Tízparancsolat vonatkozó részeinek összehasonlítása a Hegyi beszédben lévő Törvény magyarázatával. • Saját családfa elkészítése. Egy-egy tanuló családfájának bemutatása, esetleg rövid elemzése az osztályban. Kollázs készítése képek, újságkivágások, anyagok segítségével a „Ki vagyok én?” kérdésre adott individualista – illetve bibliai értelmezésre.	Ismeretek • A Tíz Ige (Tízparancsolat) memoriter szöveghű ismerete. • Az etikai alapfogalmak definíciójának ismerete. • Alapvető ismeretek más etikai álláspontok sarokköveiről. • Alapvető bibliai fogalmak tisztázása, ismerete (pl. felebarát, törvény, kegyelem). • Kortörténeti, szociológiai ismeretek arról, milyen volt a 10 parancsolat adásának kora, és miben különbözik ez napjainktól. • Bevezető ismeretek arról, mi teszi közösséggé a gyülekezetet. • A társadalom, közösségeink kirekesztő és befogadó folyamatainak ismerete (Ki az én felebarátom?) Pragmatikus fejlesztés • Tájékozottság a 10 parancsolat bibliai tanítását illetően. • Tájékozottság a Biblia emberképére nézve. • A különböző szituáció orientált órákon kreatív megoldási ötletek felsorakoztatása egy-egy probléma megoldására.

• A teremtettség, ember helye és feladata a teremtettségben • Az „én” Isten tükrében • Ki az én felebarátom? • A közösség: a keresztyén ember a gyülekezetben és a társadalomban • A Törvény: A Tízparancsolat és etikai konzekvenciái • Isten és más Istenek (1-2. parancsolat) • Isten és az ember (1-3. parancsolat) • A pihenés napja: munkaetika (4. parancsolat) • Szülők és felsőbbbség (5. parancsolat) • Gyilkosság és határesetek (6. parancsolat) • Kapcsolati és szexuáletika (7. parancsolat) • Tiszteletben tartani a másét: (8-10. parancsolat) • A belső törvény: a lelkiismeret • Összefoglalás - számonkérés	• Az irgalmas samaritanus példázatának eljátszása mai kontextusba helyezve, mai szereplőkkel. A játék után a szereplők érzéseinek megfogalmazása (pozitívak és negatívak egyaránt). • Arra az alapvető kérdésre keressük a választ, hogy mit adhat a gyülekezet a keresztyén embernek, és mit adhat ő a közösségnek? Két állításról kellene vitacsoportot felállítani és vitatkozni: 1. Jó keresztyén lehetek közösség nélkül is, nincs szükségem feltétlenül valahová tartozni. 2. Elköteleződés és közösséghez való tartozás nélkül nem élhetek teljes hívő életet. • Az egyes parancsolatokat érintő szituációkról való beszélgetés, szituációs játékok. • A Tízparancsolat ismerete memoriterként. Az egyes parancsolatok jobb megértését segítő szituációk eljátszása párban, nagyobb csoportban. Az etikai	• A probléma felmérésének, a lényeglátásnak az alkalmazása a konkrét szituációtól függetlenül is más helyzetben. • A „Ki vagyok én?” témánál 3-4 generációs családfa készítése, a főbb felismerések, következtetések megfogalmazása. • Szabadon választott parancsolat kapcsán riport készítése olyannal, aki konkrét élethelyzetében éli / élte meg a parancsolat etikai nehézségét; esetleg egy határkérdést. • Absztrakt gondolkodásmód, logikai készség és az összefüggések meglátására való képesség fejlesztése az adott témákon keresztül. • Cselekvési modellek, stratégiák megfogalmazása az egyes parancsolatok kapcsán. Belső motiváció • Elsősorban olyan attitűd kialakulását szeretnénk segíteni, ami egyáltalán számításba veszi a tettek következményeit, és számol azzal, hogy felelős mindenki a saját tetteiért. • Az egyéni felelősségtől a közösségi felelősség felvállalását, megélését szeretnénk segíteni. • Elősegíteni azt, hogy keresztyén fiatalemberek ne a folyamatos utólagos „tűzoltás” vagy kríziskezelés jellemezze etikai téren az életüket, hanem tudatos, előre gondolkodó, mérlegelő és jobb döntéseket hozó életet élhessenek. • Ugyanakkor érezzék a kegyelem erejét, és világos legyen, hogy nem tudjuk 100%-osan megtartani a törvényt – nem is ezért tartjuk fontosnak.
---	---	--

	problémák felismerése és megfogalmazása. Keresztyén etikai szempontból releváns válaszok, megoldások keresése az egyes helyzetekben. Filmrészlet esetén filmelemzés írása (akár egy szereplő jellemfejlődéséről, akár a történet képzeletbeli folytatásáról, stb.). • Kiselőadás tartása arról, hogyan látták a filozófiában a lelkiismeret szerepét; különösen Kant. Rövid vers / elbeszélés írása arról, hogyan figyelmeztetett bennünket a lelkiismeretünk; illetve hogyan oldódott fel lelkiismeret furdalásunk. • Záró teszt megírása a tárgyi ismeretanyagból. Egy konkrét parancsolathoz köthető konkrét krízisre vonatkozó „akcióterv” megfogalmazása kimeneti lehetőségekkel.	• Hozzásegíteni a tanulókat ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék és megélik mindennapi élethelyzeteikben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak Tízparancsolat, etika, erkölcs, lelkiismeret, értékrend, norma, hedonizmus, utilitarizmus, deontológia, relativizmus, etika – keresztyén etika kapcsolata és különbségei, Jézus Krisztus és a törvény kapcsolata, az egyes parancsolatok kapcsán: bálvány, Isten, szombatnap, pihenés, szülőtisztelet, többség iránti tisztelet, paráznaság, gyilkosság, élet értéke, abortusz, elégedetlenség, vágyakozás, lopás, más tulajdona.		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) • Fogalom: erkölcs, etika, lelkiismeret, értékrend, norma, hedonizmus, utilitarizmus, deontológia, relativizmus, keresztyén etika		

- Jézus törvényértelmezésének jellegzetességei, ismerete.
- Aktív részvétel a családfa elkészítése során, alapszintű összefüggések megértése ezzel kapcsolatban (pl. öröklődő konfliktusok, egyéb jellegzetességek a generációkban).
- Jézus válaszáának ismerete az irgalmas samaritánus történetéből (az egész történet ismeretével).
- A két állításról szóló vitában történő egyértelmű állásfoglalás kialakítása indoklással együtt.
- Az egyes parancsolatok etikai summájának megfogalmazása. A szituációk történelmi részének megértése.
- A bibliai tanítás ismerete és a lelkiismeret szerepének rövid, tömör megfogalmazása. Krisztus váltságának szerepéről való tudás.

Név: Bioetikai kihívások Típus: Kiegészítő modul Csoport: Etika Cím: Ne ölj! – Az élet szentsége	Órakeret: 10 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás Tízparancsolat ismerete. Jézus törvényértelmezésének jellegzetességei, ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • Isten Igéjének értelmezése a XXI. sz. élethelyzeteiben. A kiválasztott bibliai parancsolat etikai tartalmának kibontása, adaptálása a Szentírás üzenete és történetei alapján. • Isten védelmező szeretetének és gondviselésének árnyalt megértése, a diákok személyes életére vonatkoztatva is. • Isten tervének, illetve Isten Igében megnyilvánuló akaratának alapján a tanulók életvalóságából kiindulva a jelenre vonatkozó applikáció, saját élettörténethez való kapcsolás segítése. • Etikai kérdésekben álláspontok kialakítása, nézőpontváltás alapján megértése, vitakultúra fejlesztése, a személyes meggyőződés felé erősítése. • Bibliai igék és modern szövegek (média, sajtó, irodalmi alkotások), képző- és filmművészeti alkotások segítségével szituációk elemzése, feltárása, drámapedagógiai eszközökkel élethelyzetek imitálása, megoldáskeresés. • A modulhoz tartozó etikai ismeretek, alapvető összefüggések és ezek kortörténelmi és jelen társadalmi hátterének a bemutatása, és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. • A magyar társadalomra vonatkozó szociológiai és statisztikai adatok alapján bűnvallás és a megtérés reménységéről való bizonyágtétel lehetőségének érzékeltetése. A bibliai etika és a bioetika tudományterületének egyes példákon keresztül történő felvillantása.	

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
• Az élet fogalmának értelmezése a Szentírás és a kortárs tudomány alapján. Kezdet és vég etikai kérdései • A gyilkosság és a halálbüntetés • Fogamzásgátlás etikai kérdései • Abortusz, szelektív abortusz, genetika, génmanipuláció etikai kérdései • Önpusztítás, öngyilkosság (szenvedély, szorongás, depresszió) • Euthánázia, "kegyes halál" • Háború és béke etikája • A teremtetett élet: környezet- és állatvédelem • A jézusi értelmezés: az igazi gyilkosság a szeretet nélküli szív. A gyűlölet és agresszió	• Az élet Isten teremtménye, az élet ajándék: bevezetés témakörbe • Halálbüntetés jogosságának kérdése. Bűn-büntetés kérdésköre. Milyen célja a halálbüntetésnek? Büntet, vagy elrettent? • az abortusz 4 oka • a szelektív abortusz megfogalmazása, érzékenyítés a felelősségre - folyamat megszakítás... • Passzív és aktív euthánázia kérdéseinek tisztázása • Béke ígérete a Bibliában, Jézus kereszthalála, mint a békeség szerzése • Igazságos háború kérdése, mint etikai dilemma tisztázása • Erőszakmentesség: (Gandhi, Martin Luther King) • Pacifizmus kérdéseinek tárgyalása (jogos önvédelem, fegyveres szolgálat megtagadása, vagy elfogadása...) (Fegyvertelen katona), Terrorizmus, Cél szentesíti	• a bűn nem privát dolog, hanem hatással van a környezetre, közösségre • egyházunk tanításai az euthánáziával kapcsolatban • Az aktív- passzív euthánázia fogalmának ismerete • Önálló véleményalkotás és vitakészség kialakítása bármely témában • Az emberi élet kérdéseivel kapcsolatos tudás megismerése (az élet Isten ajándéka, nem az ember dönt felőle) • Az abortuszkérdés legfőbb dilemmáinak megismerése és biblikus értelmezése • Gyűlölet és agresszió jézusi értelmezésének elsajátítása • A teremtetett világ iránti felelősség kialakítása

	az eszközt dilemmájának tárgyalása • „Műveld és őrizd” parancs értelmezése és gyakorlati felelőssége. Ökogyülekezetek, teremtés hete • Verbális háború, gyilkosság specifikus megjelenései-gondolattal, szóval, cselekedettel és mulasztással	
--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak

hedonizmus, mechanikus emberkép, méltóság, abortusz, szelektív abortusz, géntechnika, géntranszfer, szervátültetés, szenvedély, szorongás, depresszió, eutanázia, bellum iustum, erőszakmentesség, pacifizmus, terrorizmus, anarchizmus, fenntartható fejlődés

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)

- Egészség-betegség, élet-halál, emberi élet, mint érték- méltóság-teremtettség kérdésének biblikus megközelítése, annak megfogalmazása
- Bibliai példák alkalmazása az adott témák kapcsán
- A keresztyén etikai válaszok megfogalmazása krisztusi váltságmű tükrében

Név: Egyháztörténeti áttekintés Típus: Alapmodul Csoport: Egyháztörténet Cím: Beszélj el fiaidnak!	Órakeret: 15 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás • Információk és háttérismeretek az adott egyháztörténeti esemény történelmi háttéréről. • Személyes tapasztalatok a magyar reformációról, az adott terület magyar reformációjának emlékeiről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • Isten Igéje hatásának, Isten ígéretei megvalósulásának meglátása és megértése egyes történelmi korszakokban, különböző társadalmakban, beleértve népünk és hazánk történetét. • A Szentlélek Isten munkájának és a Krisztus-testként élő egyház helyzetének példákon keresztül történő bemutatása egyes kiragadott történelmi korszakokban, a keresztyénség egész világon való elterjedése néhány főbb állomásának bemutatása.	

- Az isteni kijelentésre való emberi ráismerés és az annak való engedelmeskedés bemutatása különböző népek, korok, személyiségek életében (jó és rossz példák alapján). Az eltérő történelmi korszakok kiemelt fordulópontjain előforduló személyes élethelyzetekben vállalt hitvallásos döntések bemutatása, megpróbáltatás és áldás értelmezése, Isten gondviselésének és a hit erejének megmutatása egyes esetekben.
- A történelmi események érdekes, logikus, érthető, személyes jellegű, tanulókhöz igazított bemutatása, melyet a diákok saját tudásukba be tudnak építeni. Cél, hogy a tanulók az ismert történelmi időkben és térben is el tudják helyezni a tanultakat.
- A modulhoz tartozó egyháztörténeti ismeretek, alapvető összefüggések és ezek kortörténeti hátterének a bemutatása, és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. A történelem érettségi követelmények református nézőpontú átismétlése, árnyalt elsajátításának támogatása.
- A történelem és az egyháztörténet alapvető fogalmainak, szakszókincsének használata és elmélyítése, történelmi források többszempontú elemzése, következtetések megfogalmazása.

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
• A reformáció kora 1 óra • A protestantizmus Anglia és Hollandia történelmében 1 óra • A polgári állam és az egyház a XIX. században 1 óra • Világmisszió 2 óra • A keresztyén egyház a XX. sz. megpróbáltatásai között 1 óra • Egyház és globális kihívások 1 óra • A keresztyénség felvétele Magyarországon 1 óra • A reformáció százada Magyarországon 1 óra • Ellenreformáció és vallási türelem 1 óra • A XX. század magyar református egyháza 2 óra • Egyházunk ma	• A reformáció terjedése térképek alapján. Forráselemzés: A 95 pont. Kálvin munkásságának vagy reformátori életutaknak a bemutatás. Dramatikus megjelenítési lehetőség: hitviták. • Felekezetek családfájának közös készítése. Dramatikus megjelenítési lehetőség: az ipari forradalom hatása a családokra, a társadalmi mobilitásra. • Térképek alapján a keresztyénség világmissziója a XV–XIX. században. Dramatikus megjelenítés vagy esszéírás: a misszió etikai	• Az egyház, mint a Szentlélek munkája, a Krisztus teste, Isten választottainak közössége. • Isten gondviselése közösségek és az egyéni sorsok példáin át. • Isten Igéjének mindenkor aktuálisan ható ereje, az egyház jelenléte kora társadalmában. • A reformátusság jelenléte a magyar történelemben. • Isten megszólító Igéjének az adott korban való meghallása. • A keresztyén misszió világszerte. A legfontosabb felekezetek. • Az egyházszervezet néhány meghatározó változása. • A keresztyénség megújításának szükségessége. • A kegyesség, a hitvalló élet néhány egyéni és közösségi példája. • Az egyháztörténeti közös műveltség megalapozása. Pragmatikus fejlesztés:

	dilemmái (pl. amerikai és afrikai őslakosok helyzete, gyarmatosítás, rabszolgaság kérdései). - Beszámolók illetve dramatikus megjelenítés pl. Albert Schweitzer, Dietrich Bonhoeffer, Teréz anya, Billy Graham életműve. Ismert, helyi magyar 20. századi keresztyén személy életútja. Dramatikus megjelenítés: keresztyén helytállás a XX. sz.-i morális kérdésekben. - Beszámolók vagy dramatikus megjelenítés: Dévai Bíró Mátyás, Sztárai Mihály, Szegedi Kis István, Kálmáncsehi Sánta Márton, Huszár Gál életműve kapcsán. Beszámolók vagy forráselemzés: A reformáció és a művelődés összekapcsolódása: Méliusz Juhász Péter, Dávid Ferenc, Károli Gáspár, Szenczi Molnár Albert életművében.	- Szövegértési és önálló tanulási kompetenciák fejlesztése. - Ismeretszerzés történelmi atlaszok, térképek, ábrák, adatsorok, grafikonok segítségével. - Önállóan szerzett ismeretek rendszerezése tanári útmutatással. - Kiselőadások, tanulói beszámolók bemutatása, esetenként digitális megoldások támogatásával. - Vitakultúra, érvelés fejlesztése. Egyes szituációk megjelenítése. - Néhány egyháztörténeti jelentőségű kérdésben többféle értelmezés ismerete, a református álláspont melletti érvelés képessége. Belső motiváció - A magyar református keresztyén identitás erősítése, tudva, hogy az ifjabb generáció szintén a saját korában és történelmi helyzetében éli hitvalló életét. - A gyülekezethez, az egyházközséghez és az anyaszentegyházhoz való elköteleződés kognitív, érzelmi és felelősségvállalásban megjelenő elemeinek mélyítése. - A keresztyén küldetésben, élethivatásban, szolgálatban vállalt küzdelmek és áldozatok jelentőségének megélhetővé tétele. - A református keresztyén ünnepek mélyebb átélésének támogatása. - A közösséghez való tartozás erősítése közös hagyományaink és múltunk tudatosításával. Az emberi esendőség, a bűn szerepének és Isten kegyelmének megértése az egyháztörténet egyes eseményei kapcsán.
--	---	--

	• Beszámoló: Bocskai István, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György, Lorántffy Zsuzsanna egyháztörténeti jelentősége. Református diákélet. A vándordiakok helyzete. A gályarab prédikátorok. • Beszámoló a kortörténeti háttérrel. Forráselemzés: az ébredés lehetőségeiről, a lelkigondozás egyes lehetőségei. • A református egyház társadalmi jelenlétének bemutatása példákon keresztül (pl. ifjúsági munka, intézmények, média).	

12. osztály (nyelvi előkészítő osztály)

Alapmodulok összes óraszám:	0 óra
Kerettanterv által betervezett óraszám:	56 óra
Helyi sajátosságok óraszám:	56 óra
Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám:	0 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Név: Diakónia Típus: Helyi tervezésű modul Csoport: Diakóniai ismeretek Cím: Bevezetés a diakóniába		Órakeret: 10 óra
Előzetes tudás: Apostolok cselekedetei- diakónusok		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Kognitív cél: A diakónia, szeretetszolgálat fogalmának és működésének megismerése Affektív cél: Szociális készségek és képességek kialakítása, empátia, problémaérzékenység iránti fogékonyság kialakítása Pragmatikus cél: A diakónia gyakorlatban való megvalósítása, szemléletformálás		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
A diakónia fogalma A szeretetszolgálat működése Ismeretek elsajátítása az intellektuális képességgal élőkről Diakónia az Ószövetségben Diakónia az Újszövetségben Érzékenyítés	Érzelmi és szociális kompetenciák fejlesztése Problémák, segítségnyújtás keresztyén szemléletű megközelítése Empátia, elfogadás, együttműködés, alkalmazkodás fejlesztése A vonatkozó bibliai kapcsolódás felismerése	A diakónia fogalmának megismertetése Az intézményes szeretetszolgálat működésének ismerete Az intellektuális képességgal fogalom ismerete Az intellektuális képességgal élőkhöz való keresztyén viszonyulás elsajátítása Az ó-és újszövetségi diakóniai fogalmak és bibliai igehelyek és azok magyarázatának és kapcsolódásának megértése A diakóniai programra való felkészítés

Kulcsfogalmak/ fogalmak: diakónia, empátia, elfogadás, szeretetparancsolat, megértés, odaadás, odaszánás, sérült, ép, intellektuális képességzavar, gyermek, fejlesztés, segítségnyújtás, problémaérzékenység, problémamegoldás, alkalmazkodás, támogatás, figyelem, önfeláldozás, áldozathozatal, szervezet, méltóság, hátrányok, hátrányos helyzet

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)

- Diakónia fogalma az Ó és Újszövetségben, érzékenyítő foglalkozásokon való aktív részvétel, „Irgalmasság cselekedetei” írásbeli munka elkészítése a Mt 25, 35-40 alapján

Név: Diakónia Típus: Helyi tervezésű modul Csoport: Diakóniai gyakorlat Cím: Diakóniai a gyakorlatban		Órakeret: 46 óra
Előzetes tudás: Elméleti tudás a diakóniáról és szervezetekről		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Kognitív cél: A partnerszervezetek működésének megismerése Affektív cél: A diakóniai gyakorlat iránti belső motiváció kialakítása Pragmatikus cél: A diakóniai gyakorlat során tapasztaltak keresztyén életgyakorlatban való alkalmazása		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Célrendszer és fejlesztési feladatok
Intézménylátogatás Intézményválasztás Diakóniai gyakorlat Tapasztalatok megbeszélése Zárófeladat elkészítése	Érzelmi és szociális kompetenciák fejlesztése Problémák, segítségnyújtás keresztyén szemléletű megközelítése	Partnerintézmények működésének megismerése Személyhez leginkább illeszkedő intézmény kiválasztása Gyakorlaton során felmerülő feladatok ellátása, aktív részvétel Érzelmi és szociális kompetenciák elméleti és gyakorlati úton való fejlesztése Problémaérzékenység és megoldás készségének és képességének támogatása Feladatok, kihívásokkal való megküzdés megsegítése Szóbeli és írásbeli beszámolás a diakóniai gyakorlatról, személyes élmények megfogalmazásának segítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak: partnerszervezetek nevei, az elméletben használt fogalmak		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény) A diakóniai gyakorlaton való aktív részvétel, zárófeladat elkészítése és bemutatása		

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés, minősítés a hatályos köznevelési törvénynek megfelelően történik. A középfokú oktatás minden évfolyamán a hit- és erkölcsoktató a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri. Az érdemjegyekről a tanulót, és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell.

A tanultak ellenőrzése és értékelése sokrétű módszertani skála alkalmazása révén történik. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó minimális követelmények rendszere. Formáit tekintve az értékelésnek része:

- Minden új témához kapcsolódóan egy megelőző felmérés a tanuló előzetes tudásáról. Mivel az Középiszkolánk tanulócsopottjainak összetétele vegyes, ezért a hitoktátónak tekintettel kell lennie arra, hogy az osztály egy része egyházi általános iskolából érkezik, mások egyéb köznevelési intézményekben vagy az egyházközség területén részesültek hit- és erkölcsoktatásban és ezeknek megfelelő előképzettséggel rendelkeznek. Az osztályokban vannak olyan tanulók is, akik sem hit- és erkölcsoktatásban nem vettek részt, sem pedig gyülekezeti kötődésük nincs. Az aktuális témával való ismeretek előzetes felmérése során a vallástanárnak szem előtt kell ezt tartania.
- A tanulói tevékenység megfigyelése az órán kifejtett, illetve a tanítási órán kívüli projektek elvégzése során.
- Szóbeli értékelés a kérdésekre adott válaszok, összefüggő feleletek, referátumok, szóbeli beszámolók alapján.
- Írásbeli munka értékelése írásbeli beszámolók, feladatlapok, témazárók, tesztek által.

Mindezek alapján az értékelés alapelvei:

- A tanulói személyiség iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy a vallástanár figyelembe veszi a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit (pl. siket, látássérült, hallássérült, stb.).
- Az értékelés során a vallástanár törekszik a pozitív hangvétellő, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön.
- Az értékelés során a vallástanár objektivitásra törekszik, nem a tanuló személyes véleményét, hanem az elsajátított ismereteket, összefüggéseket, illetve a mérhető pontokat értékeli.

Az iskola egyedi értékelési szempontjai:

- Középiszkolánkban a tanítás minden héten, szerdán reggeli áhítattal kezdődik. A diákok részvétele ezen az alkalmon kötelező. A tanuló áhítatokon történő részvételét az osztályfőnök ellenőrzi és vezeti.
- A középiszkolai felvételi során többletpontban részesülnek azok a tanulók, akik az általános iskolában hit- és erkölcsoktatásban vettek részt. A korábbi hittanoktatás igazolása a bizonyítvány révén történik.

- A tanulói kreativitás különleges kifejezőmódjai az értékelés részét képezhetik. A vallásstanár a sokrétű intelligencia elmélet alapján lehetőséget adhat a tanulóknak arra, hogy a tanultakat egyéni erősségeiknek megfelelően jutassák kifejezésre. A kognitív számonkérés mellett így egyéb területek is segíthetik az értékelést.

Függelék

A református hit- és erkölcsstan tantárgy esetében az iskola a MRE által elfogadott és jóváhagyott *Református hit- és erkölcsstan tankönyvjegyzék* könyveiből és tanulói segédleteiből választ a diákok számára.

A hittankönyvek és ajánlott segédletek hatályos jegyzéke a hit- és erkölcsstan helyi tanterv mellékleteként megtalálható.

Pécs, 2024. április 23.